

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL.

CELOVEC, PETEK, 12. APRIL 1985

ŠTEV. 15 (2221)

Delovna mesta v Borovljah so slej ko prej v nevarnosti

Tudi torkov „vrh“ na Dunaju v vprašanju bodoče usode boroveljske tovarne ni prinesel rezultatov, ki bi prizadete delavce rešili skrbi za delovna mesta v domačem kraju. Čeprav je kancler Sinowatz prvotno le za eno uro predvideni razgovor podaljšal in kljub temu, da je debata deloma potekala ba- je v zelo ostrem tonu, je bilo na koncu v bistvu potrjeno le tisto, o čemer je bilo govora že davno pred odločilnim sestankom.

Proizvodnjo žice bodo z začetkom leta 1986 premestili v Bruck ob Muri, kjer naj bi dobilo zaposlitev tudi kakih 120 boroveljskih delavcev (ki bi potem „nihali“ med delovnim mestom na Štajerskem in domom na Koroškem); le okoli

110 delavcev in nameščencev bi ostalo v boroveljskem podjetju, tako da bi najmanj 100 delojemalcev ostalo brez zaposlitve oziroma bi jih po možnosti „poslali“ v pred- časno rento.

Ravno ta „rešitev“ pa je tista, proti kateri so se boroveljski delavci odločno uprli že od vsega začetka. Pri vodstvu podpravljeni in- dustrije torej niso našli razumeva- nja, kakor tudi na politični ravni niso prejeli dovolj odločne podpo- re — vodilni ljudje, ki očitno niso sposobni izvleči boroveljsko pod- jetje iz trenutnih težav, svoje „spo- sobnosti“ demonstrirajo s tem, da vlogo grešnega kozla spet enkrat zvalijo na delavce.

Spričo takega razvoja je povsem razumljivo in upravičeno, če bodo prizadeti delavci segli po ostrej- ših sredstvih boja za delovna me- sta. Resnosti takega položaja pa bi se morali zavedati predvsem tudi odgovorni politični dejavniki, ki bi morali razen nedeljskih go- vorov in medsebojnih demagoških očitkov najti tudi še druge mož- nosti in rešitve, da dobijo ljudje ustrezno zaposlitev v domačem kraju. Ne smemo namreč spregle- dati ali omalovaževati dejstva, da je od zaostritve socialnega boja lahko le majhen korak do splošne zastupitve političnega ozračja v deželi — to pa gotovo nikomur ne more koristiti.

Zanimanje mladine za politiko

Večkrat je slišati mnenje, da se današnja mladina premalo zanima za politična dogajanja. Toda posploše- vanje je — kakor v vseh drugih pri- merih — tudi tukaj zgrešeno in so tozadnji očitki gotovo neupraviče- ni. Mladina se nasprotno zelo živo zanima za vse tisto, kar se dogaja okoli nje in se v to dogajanje tudi aktivno vključuje. Eno pa je seveda res: s tistim načinom prakticiranja politike, ki se ga poslužuje večina današnjih strank, mladina upraviče- no ni zadovoljna niti se zanj ne mo- re navdušiti.

To nezadovoljstvo z današnjo po- litično prakso vendar ni omejeno na mladino, temveč zajema tudi čedalje širše kroge starejših ljudi. Najrazlič- nejše alternativne strukture in pro- testne aktivnosti dovolj zgovorno pri- kažejo o tem, da ljudje odklanjajo me- tode, ko se jim stranke in njihovi politiki postavljajo kot varuhi ter jim v imenu demokracije naravnost nede- mokratično vsiljujejo stališča in reši- ve. Zwentendorf, Hainburg, nova vo- jaška letala — to je le nekaj najbolj znanih primerov iz zadnjega časa.

Protestni glasovi ali neudeležba na volitvah so „odgovori“, ki vladajoče sloje najbolj spravljajo ob mirno spa- nje. Zaradi tega že vidijo v nevarnosti demokracijo (vsaj tisto, ki jo sami oblikujejo in predstavljajo) in v svoji stiski iščejo sredstva, da bi zacemen- tirali stari politični sistem in ga za- varovali pred „nevarnostmi“ novega razvoja. Da pri tem iskanju lahko zaidejo na stranpota, ki ne obetajo nič dobrega, je pokazala velikonočna radijska pridiga deželnega glavarja. Njegovo glasno razmišljanje o mož- nostih, da bi za obrambo demokraci- je uvedli volilno obveznost, je namreč zlasti za mladino najmanj pri- vlačno in popolnoma nerazumljivo — kajti pritisk in sila sta najslabši vzgoj- ni sredstvi (kar bo moral potrditi tudi Wagner kot pedagog); pri raz- vijanju demokratične miselnosti in obrambi demokracije pa to še posebej velja.

S tem, da bi stranke in njihovi predstavniki samokritično preverili svoje lastne napake in jim napove- dali odločen boj, bi gotovo bolj us- pešno prispevali k demokratični vzgo- ji mladine in razvijanju njenega za- nimanja za politiko.

V koroški ÖVP

se pričajo za Knaflav kožu

Od udarca, ki ga je utrpela pri lan- skoletnih deželnozborskih volitvah, se koroška ÖVP tudi z uspehom pri letošnjih občinskih volitvah ni opo- mogla. V njenih vodstvenih krogih je zdaj v teku živahna razprava o krivdi in krivcih: glavno breme raz- umljivo pade na predsednika Knafl- la in razprava o njegovem nasled- stvu je podobna pričanku za med- vedov kožu.

Knafl je sicer sam napovedal, da se ne bo več potegoval za predsedni- ško mesto, toda nameravani odstop je premaknil predaleč v bodočnost, zato se njegovi najbližji sodelavci mar- ljivo trudijo, da bi mu čim bolj za- grenili preostali čas predsednikova- nja in ga tako morda že predčasno spravili „v pokoj“. Pri tem prav nič niso izbirčni, ko gre za naštevane njegovih slabosti, v katerih odkriva- jo vzroke, ki so menda povzročali strankine neuspehe.

In ne bi bili na Koroškem, če med temi „vzroki“ ne bi igralo pomemb- no vlogo tudi manjšinsko vprašanje. Toda ravno v tej zvezi se kaže — če pomislimo na nasprotujoče si izjave Deutschmanna in Baurechta, da so vsaj trezni krogi že spoznali, da ne more biti manjšina grešni kozel za napake vseh drugih.

SLOVENC VČERAJ V DEŽELNEM ZBORU:

Za izboljšanje skupne vzgoje

„Tradicijska skupne vzgoje vseh šoloobveznih otrok, ne glede na njihov jezik in etnično pripadnost, sega na Koroškem vse do začetkov obveznega šolstva. Zato zahteva po ločenih šolah oziroma razredih nasprotuje koroški šolski tradiciji. To so na Koroškem in v Avstriji po drugi svetovni vojni stranke ustanoviteljice druge republike vedno zno- va poudarjale, ko je bilo treba zavrniti predloge in zahteve nemškona- cionalnih in manjšini sovražnih sil.“ To so med drugim povedali zastop- niki ZSO in NSKS včeraj dopoldne pred ustavnopravnim odborom de- želnega zbora, ko so branili obstoječo ureditev dvojezičnega šolstva in zagovarjali izgraditev in izboljšanje tega sistema.

Spremenilo se tudi ni načelno gledanje koroških Slovencev, so povedali zastopniki osrednjih orga- nizacij, slej ko prej velja: „Šolska uredba 1945 je bila najboljše ure- ditev za prebivalstvo južne Koro- ške, ob dosledni izvedbi bi dosegla tiste cilje, ki so ji bili sporazumno določeni po vseh treh ustanovnih strankah druge avstrijske republi- ke.“

Ko so v zgoščenih obliki ponovili glavne argumente avstrijskih in ino- zemskih pedagogov, sociologov, ju- ristov in drugih znanstvenikov v

korist skupne šole in šole sožitja, so v zgodovinskem delu svojega pismenega stališča ocenili brez olepšavanja tudi značaj sedanjega dvojezičnega šolstva, ki je nastalo po nacionalističnem valu leta 1958- 59: „Nova ureditev je odprla vra- ta izvajanju socialnega in družbe- nega pritiska na pripadnike manj- šine. Zato se od tedaj naprej po- slučuje pravice dvojezičnega po- uka le tisti del prebivalstva dvoje- zičnega ozemlja, ki je ustrezno emancipiran in ki se ne pusti be- gati s sovražnostjo in se ne ustra- ši žrtve, ki jih je treba doprinesiti.“

PREBERITE

na strani

- 1 Iz trpljenja in boja raste naša bodočnost (ob spominskih dne- vih koroških Sloven- cev
- 2 Po občinah izbirajo župane
- 3 Gostovanje dunajskih gledališnikov v Ljub- ljani
- 4 Umrl je Tone Umek v Škofičah
- 5 Jubilej SPD „Obir“ na Obirskem
- 6 Nov val nacionalistič- ne gonje?

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je bila ustanovljena dne 25. 3. 1955 kot naslednica Osvobo- dilne fronte za slovensko Koroško oziroma „Demokratične fronte delov- nega ljudstva.“

Svoje korenine ima ZSO torej v tistem obdobju naše polpretekle zgo- dovine, ko je nemški nacizem s po- močjo domačih pomagačev slavno- močno skupnost obsojil na smrt in jo hotel z nasilnim pregonom iztre- biti iz južne Koroške. Kot odgovor na nacistične represije so koroški Slo- venci organizirali antifašistično osvobo- dilo gibanje. V letih 1941—1945 smo bili koroški Slovenci v mejah Avstrije skoraj edini, gotovo pa naj- odločnejši pripadniki zavezniških sil, ki se jim ima nenazadnje tudi zaradi našega doprinosa v borbi proti fa- šizmu Avstrija zahvaliti za svojo ne- odvisnost in demokratično obnovo z državno pogodbo.

Leto 1955 je prineslo avstrijsko dr- žavno pogodbo, ki jo je sopolpisala tudi Jugoslavija. V to pogodbo so bila sprejeta tudi mednarodna pravna določila o pravicah manjšin v Av- striji, med katerimi je najpomembnej- ša brez dvoma člen 7.

Ze pred podpisom državne pogod- be, marca 1955, pa je bila ustanovlje- na Zveza slovenskih organizacij na Koroškem. Oblikovala naj bi politiko,

ki naj bi razbila izolacijo slovenske narodne skupnosti ter pripomogla k napredovanju demokratičnega razvo- ja v deželi in državi. Kot nadstran- karska politično nevezana zbirna or- ganizacija, ki povezuje slovenske kul- turne, gospodarske in druge organi-

zacije, naj bi ZSO proučevala kul- turna in gospodarska vprašanja ko- roških Slovencev, usmerjala delo na teh področjih in se zavzemala za kulturno in gospodarsko ter narod- nostno enakopravnost slovenskega ljudstva na Koroškem.

Ko obhajamo letos 40-letnico kon- ca vojne in zmage nad fašizmom ter 30-letnico podpisa avstrijske državne pogodbe, moramo ugotoviti, da njen 7. člen tudi po tridesetih letih še ved- no ni izpolnjen. Nasprotno, ugotav- ljanje manjšine in sprejetje zakona o narodnih skupinah leta 1976 je jasno podčrtalo dejstvo, da so vodilne stran- ke na deželni in tudi državni ravni

stični sporazum treh strank bistveno ovira demokratičen pristop k enako- pravnemu dialogu med pristojno vla- do in manjšino. Očitno je tudi, da prav zaradi tega vladna koalicija med SPÖ in FPÖ ni sposobna reševati od- prtilih vprašanj, ki izhajajo iz člena 7 državne pogodbe.

Defenzivna taktika večinskih strank napram nemškonačionalnim silam v deželi je v bistvu opogumila le-te k še bolj agresivnemu nastopanju proti slovenski narodni skupnosti na Koroškem. Sovinistični napad na dvo- jezično šolstvo v zadnjih mesecih je zgovoren dokaz za to. Postalo je oči- tno, da večinske stranke v deželi ni-

majo namena reševati odprta vpra- šanja — razvoj v zadnjih mesecih na- sprotno kaže, da so pod krepkim pri- tiskom nemškonačionalnih sil in da v skrajnem primeru niti niso priprav- ljene obdržati v manjšinskem vpraša- nju status quo. Zaradi tega večinske stranke v deželi sploh zanikajo, da bi bilo manjšinsko vprašanje še odpr- to; po njihovi logiki je člen 7 držav- ne pogodbe na Koroškem že v celoti izpolnjen.

Koroški Slovenci moramo na vpra- šanja naših osnovnih pravic odgovo- riti jasno in enotno. To pomeni, da zakona o narodnih skupinah ne mo- remo priznati kot izpolnitev člena 7 državne pogodbe; pomeni, da v nede- mokratičnih sosvetih, ki so sestavni del tega zakona, ne moremo sodelo- vati, dokler vlada ne dokaže priprav- lenosti, da novelira nesprejemljivi za- kon in praktično reši vsaj nekaj naj- osnovnejših zahtev koroških Sloven- cev. Kot demokratični državljani re- publike Avstrije odločno odklanjamo nacionalistični trostrankarski pakt. Vsakomur se bomo postavili po robu, ki bi skušal zmanjševati že tako skromno prisotnost slovenščine v šol- stvu, v cerkvi in v javni upravi.

Kako naprej? Ne nazadnje ob aktualni debati o dvojezičnem šolstvu na južnem Koro- Dalje na 8. strani)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

ZVEZA SLOVENSKEH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

obvešča

da bo imela v nedeljo 21. aprila 1985 s pričetkom ob 9. uri do- poldan svoj

redni občni zbor

v Mladinskem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Mikschallee 4.

Za občni zbor so delegati prejeli delegatske izkaznice, ki po pravih ZSO niso prenosne na druge osebe; s posebnimi vabilii pa so bili vabljeni tudi gostje.

Ob 17. uri bo Slovensko šolsko društvo otvarjalo

večnamenske prostore Mladinskega doma

Isti dan ob 20. uri zvečer pa bo prav tako v Mladinskem domu SSD

slavnostna prireditev

ob 30-letnici Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Na otvoritev in slavnostno prireditev vsi prisrčno vabljeni!

SPOMINSKI DNEVI KOROŠKIH SLOVENCEV:

Iz trpljenja in boja raste naša bodočnost

V nedeljo bo spet 14. april, dan, ki bo ostal zapisan kot eden izmed najtemnejših dnevo v zgodovini koroških Slovencev. V tej naši zgodovini smo doživljali najrazličnejše preizkušnje in udarce; tudi v nacistični dobi se je preganjanje našega človeka pričelo takoj po prevzemu oblasti. Toda 14. april 1942 je bil nekaj posebnega: tistega dne so namreč koroški nacionalisti s prvim valom množičnega izseljevanja slovenskih družin začeli uresničevati do vseh podrobnosti pripravljeni načrt za "končno reševanje" koroškega vprašanja — za iztrebljenje slovenskega življa.

Prvemu valu so sledili še nadaljnji, tako da je več sto slovenskih družin moralo po poti pregnanstva, po tisti poti, ki so si jo nacistični oblastniki zamislili kot enosmerno pot, s katere za koroške Slovence ne bi bilo več povratka v domovino. Kajti prav izgnanci so dokaz o strašnem, satanskem načrtu uničenja slovenskega naroda, kakor je o priložnosti zapisal Franc Šetinc. Trpljenje teh ljudi ne merimo samo po stopnji nasilja, po tem, ali so bili v taboriščih s krematoriji ali brez njih. Merimo ga tudi po usodi, ki jim je bila namenjena. Vse so, dobesedno s koreninami vred, izruvali iz rodne zemlje, jih poslali v taborišča in pripravljali njihovo narodno smrt. Vse so jim vzeli: dom, sole in društva, celo pravico govoriti v svojem jeziku — toda kljub vsemu preganjanju, zasmešanju in poniževanju jim srca, ki je bilo za domovino, za svobodo, za novo življenje, niso mogli iztrgati iz prsi; niso jim mogli vzeti vere v prihodnost.

Prav ta vera v prihodnost je dajala našim izseljencem moč, da so vztrajali in se vrnili iz pregnanstva. Utrdila je v njih borbenost, s katero so se ob povratku v domovino uprli nakanam, s katerimi so jih novi oblastniki hoteli kot "živo slabo vest" spet nagnati v tujino — ker pač niso bili dobrodošli tistim, ki so jim nacisti skupaj s predajo oblasti naložili tudi nalogo, da morajo nadaljevati staro koroško politiko, ki je bila vedno naperjena proti Slovincem in njihovim pravicam.

Vendar ta nezaljubljeni poskus, da bi se znebili neljubljenih povratnikov, ni edina temna senca, ki je padla na Koroško v teku dogodkov pred štiridesetimi leti. Iz pričevanj enega izmed tedanjih "mož prve ure" zvemo tudi sramotno dejstvo, da so se odposlanci predvojnih političnih struktur zglašili na poveljstvu nacistične vojske — toda ne z namenom, da bi terjali brezpozorno kapitulacijo, temveč da bi dosegli ukrepanje proti partizanski vojski(!), ki se je na svojem zmagovitem pohodu blizala Celovcu.

Gledan v tej luči je bil prenos oblasti v noči med 7. in 8. majem 1945 v pravem pomenu besede testamentarna zadolžitev za kontinuirano nadaljevanje koroške politike v smislu obeh Rainerjevih zapovedi: za svobodno, nemško Koroško in za splošno priznanje bivšim nacistom. Tej oporoči je Koroška ostala zvesta v vseh minulih štirih desetletjih — in v duhu te oporoče očitno namerava obhajati tudi letošnji jubilej, ki bo veljal prav obletnici 7. maja 1945.

Ob takšni opredelitvi seveda tudi dogodki, ki so se vrstili v sklopu najrazličnejših ukrepov in izpadov proti Slovincem, niso bili enkratni pojavi, temveč so bili sadovi omenjene politične usmeritve. Za nas so bili pogostokrat boleči, za uradno Koroško sramotni, za širšo avstrijsko in mednarodno javnost pa poučni, saj se je ob njih dovolj jasno odkrivalo dejstvo, da o premagani nacistični preteklosti zlasti v tej deželi še dolgo ne more biti govora. Najnovejše znanstvene ugotovitve so to tudi statistično potrdile in predvsem delež, ki pripada Koroški in Korošcem v sramotni zadevi Reder, neizpodbitno dokazuje in opozarja, da v naši deželi očitno še vedno velja nekdanje nacistično oziroma SS-ovsko geslo "Naša zvestoba je naša čast".

V deželi, ki je še tako močno ujeta v silnice nacistične preteklosti, pa je toliko bolj važno in potrebno, da ohranimo živ spomin predvsem tudi na tisti del novejšega zgodovine, ki obsega tako žrtve nacističnega nasilja kot junaštvo protifašističnega boja za svobodo, mir in sožitje v svetu enakopravnih ljudi in narodov. Za nas pomeni to spomin na armado izseljencev in zapornikov enako kot na tragedijo posameznih družin vse od Hojnikovih, Mičejevih, Peršmanovih do selskih obglavljenec; pomeni spomin na oba narodna heroja Lenarta in Tomaža enako kot na vse padle partizanske borce, ki so pokopani na 40 pokopališčih širom Koroške. Trpljenje in boj našega ljudstva sta bila namreč tako velika, da ju je Avstrija pri pogajanjih za državno pogodbo prikazovala kot tisti prispevek, ki ga je bila na podlagi moskovske deklaracije dolžna doprinesiti za svojo osvoboditev.

Ko opozarjamo na člen 7 državne pogodbe in terjamo njegovo dosledno izpolnitev, koroški Slovenci torej nismo berači, ki bi prosili miloščine — pravice, ki so nam zagotovljene v tem mednarodnem dokumentu, smo si sami priborili in imamo zato vso upravičenost vztrajati na njihovi uresničitvi! Te naše zahteve so upravičene še toliko bolj, ker nam je bila v dolgoletnem zavlačevanju in restriktivnim reševanjem naših življenjskih vprašanj povzročena ponovna narodna škoda vse od okrnitve na šolskem področju z razbitjem obveznega dvojezičnega šolstva leta 1958-59 do ozemeljske in vsebinske zožitve naših pravic na skrajni minimum z zakonom o narodnih skupinah leta 1976, da niti ne govorimo o najnovejših napadih nemškonacionalnih sil na skupno vzgojo kot temelj mirnega in enakopravnega sožitja obeh narodov v deželi.

Opozarjati na vse to je naša dolžnost. To je naša obveza napram tistim, ki so s svojim trpljenjem, bojem in žrtvovanjem prispevali k zmagi nad fašizmom. Čuvanje tega spomina pa nikakor ni izraz naše zazrtosti v preteklost, temveč izraz naše skrbi za današnji in jutrišnji čas. Tega se moramo še posebej zavedati letos, ko obhajamo 40-letnico zmage nad fašizmom in 30-letnico podpisa državne pogodbe — obletnici dogodkov, v katerih korenini tudi naša bodočnost.

Rado Janežič

Po občinah izbirajo župane

Te dni po občinah volijo glavni no novih županov in podžupanov. Zadnje župane pa bodo v južnokoroških občinah izvolili šele do konca aprila. Občinske volitve 17. marca 1985 so nekoliko premaknile razmerja političnih sil na krajevni ravni in že pri volitvah županov bo slovenska narodna skupnost lahko de loma ocenila, kako mislijo krajevne organizacije večinskih strank uresničevati napovedano zaostreno politiko do Slovencev.

V Škocijanu, Straji vasi in nekaterih drugih južnokoroških občinah so odločitve glede občinskega vodstva že padle (župane in podžupane objavljamo spodaj); tudi v precejšnjem delu ostalih občin je mogoče iz volilnih rezultatov precej dobro sklepati kdo bo imel glavno besedo v občini, ni pa še znano kdo bo sodeloval s kom v Pliberku, Globasnici, Bilčovsu, Djekšah in Žitari vasi.

Odločitve so padle tudi že v Beljaku, kjer je bil izvoljen za župana Leopold Hrazdil (SP), medtem ko so se v Celovcu dogovorili za župana Leopolda Guggenbergerja (VP) in podžupana Walterja Candussija (FP); pravijo, da si je ljudska stranka s tem "darilom" svobodnjakom pridobila njihovo podporo že za prihodnje volitve župana leta 1991, vrhu tega pa zgle da, da je ljudska stranka hotela "potolažiti" FP, ki sta jo VP in SP v sodelovanju izpodrinili v marsikateri občini severne Koroške.

V občinah dvojezičnega področja so do zaključka redakcije bili znani ti rezultati:

Čajna: župan Rudolf Blüml (SP), 1. podžupan Franc Zavodnik (SP), — mandati: SP 11, VP 6, FP 2.

Grebinj: župan Thomas Miklau (VP), 1. podžupan Josef Stoutz (VP), 2. podžupan Hans Bergmoser (SP) — mandati: VP 13, SP 8, FP 2.

Podklošter: župan Gewald Stein-

lechner, podžupana Ferdinand Lauritsch in Gerhard Millionig (vsi SP), — mandati: SP 17, VP 6, FP 2, KP 2.

Rožek: župan Herbert Schiller, 1. podžupan Adolf Markowitz (oba SP), 2. podžupan Karl Mitsche (VP) — mandati: SP 9, VP 5, EL 1. EL se je vzdržala pri glasovanju.

Straja vas: župan August Millionig (VP), 1. podžupan Janko Zwitter (VS), 2. podžupan Josef Wiesflecker (SP) — mandati: SP 6, VP 7, VS 2. Zastopnik Volilne skupnosti Janko Zwitter je po izvolitvi poudaril, da se bo posebej zavzemal za sodelovanje med obema narodnostnima skupnostima. Volilna skupnost nima "pakta" z ljudsko stranko, sodelovanje je osredotočeno na osebo župana Millioniga.

Škocijan: župan Adalbert Holzer (SP), 1. podžupan Johan Slamanig (SP), 2. podžupan Otto Trinkl (VP) — mandati: SP 12, VP 7, Gospodarska lista 3, FP 1. Župan Holzer je bil izvoljen tudi z glasovi GL, ljudska stranka je strnjeno glasovala za svojega kandidata.

Šentjakob v Rožu: župan Johann Grebl, podžupana Ludwig Reichmann in Wolfgang Gitschtaler (vsi SP) — mandati: SP 13, VP 4, FP 3, Socialno gospodarska lista 3. Socialno gospodarske skupnosti, čeprav ima enako število občinskih odbornikov kot FP, tudi pri volitvah v občinsko predstojništvo niso upoštevali.

Velikovec: župan Erich Paulak,

1. podžupan Jakob Miklau (oba SP), 2. podžupan Willi Waldner — mandati: SP 16, VP 11, FP 3, GAL 1. Zelena alternativna lista (GAL) ni oddala glasu za nobeno večinskostno stranko.

Verberk: župan Johann Arneitz, podžupana: Josef Bürger in Franz Zwölbar (vsi SP) — mandati: SP 15, VP 4, FP1, GWG 3.

Vrba: župan Valentin Petritsch (VP), 1. podžupan Guido Tschebull (FP), 2. podžupan Wolfgang Bulfon (SP) — mandati: SP 11, VP 13, FP 3. Kot v Celovcu je tudi v Vrbi ljudska stranka podarila svobodnjaku prvega podžupana.

Od srede, 10. 4. 1985, do danes so bile na dnevnem redu volitve županov v 9 občinah in sicer: v Dobrli vasi, Škofičah, Bekštanju, Železni Kapli, Selah, Šmarjeti v Rožu, Galiciji, Rudi in Suhi, zaradi jasnih večinskih razmer lahko rečemo, da so razen v Galiciji in Suhi, kjer ima večino VP bili v ostalih krajih izvoljeni župani SP.

V vseh ostalih občinah — med njimi so vse tiste, kjer bodo šele pogajanja med strankami odločile o županu, oz. o sodelovanju frakcij v naslednjih šestih letih, — bodo volitve v naslednjih dveh tednih.

Skoraj vsi prizivi zavrnjeni

Deželni volilni urad je 3. aprila zavrnil skoraj vse prizive proti rezultatom volitev, med njimi tudi v Beljaku in v Globasnici, kjer je priziv vložila EL Globasnica. Ponovitvam volitev bo le v dveh krajih in tam samo v enem ali dveh okrožjih. Zaradi pomotoma oštevilčenih glasovnic bodo v dveh okrožjih Šentvida ob Glini ponovili volitve 5. maja 1985, v Mostiču pa bodo morda ponovili volitve v okrožju Šentlipš.

Bodo prišli zdaj leteči „zmaji“?

Avstrija bo nabavila nova „stara“ letala švedskega koncerna Saab. Obrambni svet se je odločil za letalo „Draken“. Sledil je protest mnogih organizacij. Avstrijsko mirovno gibanje pa je proglasilo manifestacijo 18. maja v Zeltwegu, kjer namerava obrambno ministvo namestiti lovce-prestreznike, za osrednjo avstrijsko protestno prireditve.

Zvezni kancler Sinowatz je že pred sejo ministrskega sveta izjavil, da bo predlagal nakup švedskih letal tipa „Draken“ (zmaj). Vlada je svojčas sprejela sklep o nakupu, tako Sinowatz, zdaj ji ne preostane nič drugega kakor določiti letalo, ki se naj kupi. Vodstvo SPÖ to odločitev še vedno odobrava, čeprav so se nekatere deželne frakcije izrekle že proti nakupu letal, na primer zgornjeavstrijska socialistična stranka in nekateri

štajerski socialisti (m.dr. graški župan Stingl).

IZGUBE SOCIALISTOV NA ŠTAJERSKEM

Pri štajerskih občinskih volitvah je socialistična stranka utrpela znatne izgube. Ne nazadnje tudi zato, ker vodstvo stranke vztraja pri sklepu, da se naj novo nabavljena letala namestijo v Zeltwegu na Štajerskem. Mirovna iniciativa v Gradcu, Ljudska

VAL ODPORA

Poleg organizacij, ki so vključene v Avstrijsko mirovno gibanje, so protestirali Mlada generacija v SP na Štajerskem (predsednik Ficzk: „Vlada se naj ravna po tistih 70-ih odstotkih prebivalstva, ki nova letala odklanja!“), Rote Falken (soc. mlad. organizacija), številne krajevne organizacije socialistov ter mnogi socialistični župani iz neposredno prizadete okolice Zeltwege. Oglasil se je celo „Komitee Sozialistinnen und Sozialisten gegen Abfangjäger“. Vse kaže, da se protislovja, ki se pojavljajo v zvezi z nakupom novih letal (Slovenski vestnik je o tem že poročal, op. ur.), ravno v socialistični stranki stopnjujejo. Razdor med vodstvom na Dunaju in deželnimi strukturami SP postane nazoren ob pisanju obeh socialističnih glasil: Neue Zeit v Gradcu (namestnik gl. ur. Helmut Gries) piše o milijardah, ki zaradi „vojaških“ vzrokov grejo po nepotrebnem v nič, Arbeiter Zeitung na Dunaju pa zagovarja nakup in namestitev letal ter svari pred protestnim gibanjem proti lovem-prestreznikom, češ da so tam v veliki meri aktivni tudi komunisti... (glavni urednik Manfred Scheuch).

18. MAJ — OSREDNJE PROTESTNO ZBOROVANJE MIROVNEGA GIBANJA

Avstrijsko mirovno gibanje trenutno pripravlja osrednjo mirovno manifestacijo v Zeltwegu. Do tedaj bo tekla tudi podpisna akcija za zahtev po splošnem ljudskem glasovanju o nakupu letal. Trenutno je zbranih že nad 50.000 podpisov.

Dunajski študentje na klavzuri

in pri osrednjih organizacijah

Novi odbor Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju je čas velikonočnih počitnic koristil za delovno klavzuro. Nove odbornice in odborniki so se v trodnevem zasedanju v Podravljah bavili z organizatoričnimi in programskimi zadevami klubskega dela. V veliki meri pa so se posvetili dvem važnim obletnicam, ki jih tako uradna Avstrija kakor tudi koroški Slovenci letos obhajamo in ki po načinu obhajanja kakor zaradi aktualnih pojavov nista neproblematični. Zato je dunajski KSŠS povabil na tozadevni razgovor tudi zastopnike osrednjih narodnih ter mladinskih in študentskih organizacij. Študentke in študentje so se zavzeli za obhajanje teh jubilejev na resen in trezen način, nikakor ne s posnemanjem pompozitnosti in površnosti uradnih proslav.

Prejšnji teden v sredo je novi odbor KSŠS na Dunaju obiskal vodstvi obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev. Po uvodnem medsebojnem informiranju o poteku dela je tudi pri teh razgovorih ostalo težišče na obhajanju letošnjih obletnic. Klub bo s tem v zvezi spet organiziral spominsko svečanost v dunajski „sivi hiši“ (nekdanji nacistični jetišnici). Doslej so to svečanost prirejali le v ožjem krogu, tokrat pa bo to javna prireditev, na katero bodo povabili tudi predstavnike prijateljskih organizacij in tiska; za sodelovanje je Klub pridobil pisatelja Janka Messnerja in Petra Turrinija.

Antologija avstrijske lirike

„Gedichte nach 1984“ je naslov antologije avstrijske lirike, ki sta jo izdala Gerald Jatzek in Hansjörg Zauner. Izdajatelj sta v Antologijo uvrstila štirideset pesnikov oz. pesmi, ki so nastale, kot je razvidno iz naslova, po letu 1984.

Med avtorji pesmi so znana imena kot so Peter Turrini, Erich Fried, P. Henisch, Friederike Mayröcker in drugi. V antologiji pa so zastopani tudi mladi pesniki, ki so v tej knjigi prvič predstavljeni širši javnosti. Razveseljivo je, da sta med pesniki zastopana tudi pripadnika hrvaške in slovenske narodne skupnosti v Avstriji, namreč Dorothea Zeichmann-Lipkovits in naš rojak Janko Ferk. Pesem gradiščanske pesnice je objavljena v njenem materinem jeziku in v nemškem prevodu. Gre za angažirano pesem, v kateri avtorica opozarja na položaj manjšine in na dejstvo o usodi majhnega, ki ga nihče ne opazi. Janko Ferk je pesem napisal v nemščini, (čeprav je nekoč povedal, da pesmi piše v materinem jeziku). Morda gre za prevod kake njegove slovenske pesmi, kar pa v knjigi ni razvidno. Tudi Ferk, sicer v širšem pomenu besede, v svoji pesmi prikazuje problem popotnika, ki je v Celovcu nemški Slovec in kjer mu naposled odzvonijo, pri tem misli na drugega otroka, pri čemer misli, kar je nakazal v naslovu pesmi.

Vzlic močne literarne ustvarjalnosti v okviru slovenske narodne skupnosti na Koroškem bi urednika lahko vključila v antologijo še kakega izmed slovenskih koroških pesnikov, vendar je treba upoštevati okvir, v katerega sta urednika bila postavljena ob sestavi pričujoče antologije. Glavni vzrok in mejo izbora so gotovo postavile finančne možnosti, kar potrjuje tudi dejstvo, da so izid antologije omogočili kulturni uradi raznih zveznih dežel, med njimi tudi Koroške. To pa je spet potrdilo, kako težko je v Avstriji izdati knjigo s poezijo, kako malo je interesa za branje tovrstne literature.

Antologija ni vedno avtentičen prikaz literarne smeri, ki jo predstavlja, ker je to pač subjektivna zadeva sestavljalcev. Kljub temu v antologiji „Gedichte nach 1984“ bralec dobi razmeroma dober pregled, kaj je bilo napisanega – v kratkem obdobju enega leta. V glavnem gre za poezijo moderne smeri, zato sestavljalca opozarjata, da vsako od objavljenih besedil zahteva vso pozornost bralca.

Zbirka „Gedichte nach 1984“ je izšla kot prva knjiga založbe avstrijskih avtorjev, kar je gotovo spodbudno dejanje in pričakovati je, da bodo v doglednem času sledile druge knjige.

Pravkar je izšla posebna številka II. Vestnika koroških partizanov, ki jo je uredništvo izdalo kot dopolnilo k prvi posebni izdaji. Kot znano, je prva posebna številka Vestnika koroških partizanov izšla 1982 in je vsebovala Bibliografijo Karla Prušnika-Gašperja in bibliografijo Vestnika koroških partizanov. Tokrat pa v novi posebni številki gre za prikaz o ustanovitvi Gašperjeve bralne značke in za razvoj te dejavnosti na območju Koroške in drugih regijah v matični Sloveniji. Posebna številka Vestnika koroških partizanov vsebuje tudi dopolnjeno bibliografijo o Karlu Prušniku-Gašperju in Vestniku koroških partizanov, kar je vestno opravila M. Suhodolčan.

Po bežnem pregledu bralec spozna obširno dejavnost, ki jo je razvil Osrednji odbor Gašperjeve bralne značke (GBZ). Tozadnja letna dokumentacija govori o močni aktivnosti, v katero so vključeni vsi kulturni dejavniki od republiških do občinskih in šole, na katerih mladi bralci tekmujejo za Gašperjevo bralno značko. Posebno zanimiv je novi bralno-študijski program bralne značke Karla Prušnika-Gašperja, ki je po vsebini in izbiri čtiva zelo obširen. Gradivo je razdeljeno na tri področja oz. tekmovalne skupine in sicer na pionirsko, bronasto, srebrno in zlato Gašperjevo bralno značko. Literatura je seveda povezana s Koroško, tako morajo že najmlajši tekmovalci prebra-

Izšla je posebna številka
Vestnika koroških partizanov

ti Sketovo Miklovo Zalo, Bevko-
vo knjigo Rož, Podjuna, Zila in
Gašperjev življenjepis iz knjige
Gamsi na plazu. Zahtevnost naglo
raste: za osvojitve bronaste
srebrne in zlate Gašperjeve bral-
ne značke, kjer je povsod ob-
vezno branje Gašperjevih Gam-
sov na plazu, je treba prebrati
skoraj vso glavno literaturo, ki
se bavi z zgodovino in sodobno
problematiko koroških Sloven-
cev. Naj med avtorji predpisa-
nih knjig omenimo le Prežihovega
Voranca, dr. Janka Pleterskega,
dr. Toneta Zorna, dr. Matjaža
Kmecla, dr. Avgušтина Mal-
leja, dr. Danila Türka, dr. Ma-
tevža Grilca, dipl. inž. Feliksa
Wieserja, dr. Vladimira Klemen-
čiča in dr. Zmago Kumer. Iz za-
pisanega sledi, da se bralci, ki
tekmujejo za Gašperjevo bralno
značko, do podrobnosti seznani-
jo o življenju, zgodovini in kul-
turi naše narodne skupnosti.

K temu podatku je še vedra treba dodati, da za Gašperjevo bralno značko tekmujejo tudi starejši bralci, zato so v to dejavnost vključeni tudi številni aktivni, ki vodijo krožke za Gašperjevo bralno značko. Če so v začetku z branjem oz. tekmovanjem pričeli na območju Koroške onstran meje, se za Gašperjevo bralno značko danes potegujejo tudi v drugih občinah v

Sloveniji. To je razvidno iz tozadavnega poročila in seznama šol, na katerih berejo za Gašperjevo bralno značko. Tako je v tekmovalne Gašperjeve bralne značke vključenih 47 osnovnih in 16 srednjih šol ter 12 drugih kulturnih organizacij in združenj borcev oz. delovnih aktivov. Iz objavljenih podatkov je razvidno, da so v teku treh let (od 1982 do 1984) podelili skupno 2.125 Gašperjevih bralnih značk.

To so le nekateri podatki o obširnem gradivu, ki ga prinaša posebna številka Vestnika koroških partizanov. Zato vsem, ki se zanimajo za pričujočo številko priporočamo, da ji naročite pri Zvezi koroških partizanov v Celovcu, ali pa pri Osrednjem odboru koroških partizanov YU-61000 Ljubljana, Titova 123, pp. 501.

Ob tej priložnosti je treba zapisati, da je za posebno številko Vestnika koroških partizanov odgovoren založniški svet in uredniški odbor v katerih sta zastopana tudi naša rojaka Lojze Wieser in dr. Marjan Sturm, sicer pa je glavni motor naš veliki prijatelj dipl. inž. Pavle Žaucer-Matjaž, ki je gradivo za urednovo številko zbral in uredil.

Posebna številka II. Vestnika koroških partizanov je izšla v nakladi 700 izvodov.

Društvo Glasbena šola ustanovilo „Sklad Folteja Hartmana“

Glasbena šola, ki se je pred kratkim formirala v samostojno društvo, si je kot glavno nalogo zadalo našo mladino šolati na glasbenem področju. Za tako šolanje pa so potrebna velika finančna sredstva. Da bi to nalogo lažje izpolnjevalo, se društvo Glasbena šola obrača na naše rojake s prošnjo, da njeno dejavnost finančno podprejo. V ta namen je društvo Glasbena šola ustanovilo

„SKLAD FOLTEJA HARTMANA“

torej z imenom našega pokojnega kulturnega delavca, ki je svoje življenje posvetil glasbi.

Tako bodo naši rojaki doma in v tujini imeli možnost podpirati dejavnost Glasbene šole z rednimi prispevki, z zbiranjem denarja ob raznih priložnostih ali pa ob smrti osebnosti iz kulturnega življenja, namesto venca darovati za „Sklad Folteja Hartmana“.

Denar v podporo „Sklada Folteja Hartmana“ lahko nakažete na številko konta 3400 (BLZ 39103) pri Posojilnici Celovec. Imena darovalcev bomo objavili v naših časopisih.

Društvo Glasbena šola

POJASNILO

Ko je Založba Drava izdala LP ploščo „Vascit pr' Zile“ smo zapisali, da je le-to izdala v sozaložbi s SPZ oz. da se je slednja plošča vključila v knjižni dar za leto 1985.

Zaradi težave z dotiskom ovitka smo svojčas lahko poročali samo o plošči, ki jo je pod vodstvom Lajka Milisavljeviča posnel mešani pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu, nismo pa dodali, da je plošči bil dodan tudi obširen zapis o „Vascit pr' Zile“, v katerem naš rojak Niko Krigl opisuje ženitovanjske običaje v Ziljski dolini. To je brez dvoma pomembno dopolnilo k plošči, saj s tem bralec dobi še bolj popolno sliko o teh ljudskih običajih.

**DUNAJSKO GLEDALIŠČE SERAPIONS THEATER
GOSTUJE V LJUBLJANI**

Velika dvorana Cankarjevega doma v Ljubljani bo naslednjo soboto prizorišče enkratne gledališke predstave. V gosteh bodo imeli ansambel Serapions Theatra z Dunaja, ki je trenutno najustvarjalnejše avstrijsko gledališče svetovnega slovesa. Gostje z Dunaja bodo v Ljubljani uprizorili katafrazo po Edgarju Allanu Poeju in Busterju Keatonu DVOJNIK in PARADIŽ.

Posebej je treba poudariti, da predstava ne potrebuje prevoda in je zato dostopna tudi tistim, ki ne razumejo nemškega jezika, saj je zgrajena v čutno, nadrealistično in poetično združevanje glasbe, govora telesa, likovne umetnosti, svetlobe, barv, kostumov in predmetov. Predstavlja vrhunsko izvajalsko mojstrstvo modernega gledališča.

Je spektakel, niz nadrealističnih scenskih slik, polnih otožnosti in humorja, je fascinantna podoba sveta, prostor lepih katastrof in surove poezije.

Zato obisk te predstave priporočamo tudi našim ljubiteljem gledališča in tistim, ki se pri nas ukvarjajo s to dejavnostjo. Morda bi kazalo s strani naših kulturnih organizacij pomisliti na organiziran obisk te predstave. Saj bo gotovo nepozabno doživetje, ki se ne da opisati z besedami. Je sanja o drugem svetu, srečanje z odsevom groteskno-skrivnostnega raja.

Predstava dunajskega gledališča bo hkrati tudi premiera v Veliki dvorani Cankarjevega doma, ki bo prvič zaživela kot gledališko prizorišče.

Nekdanji predsednik Krščanske kulturne zveze Lovro Kaselj sicer meni, da je naša kultura bogata, da brez škode prenese dve administraciji. To bo držalo, vprašati pa se je treba, če jo tudi potrebuje. Srečen ob takem stanju tudi danes ni nihče. Predvsem ljudje si želijo večjo enotnost na zunaj. Nekatera društva so dala tej želji poseben podarek s tem, da so se včlanila v obe zvezi. Ne vem, ali si moremo dolgoročno privoščiti tak prezir, da ne bi upoštevali jasno izraženega hotenja društev.

Globokih prepadov med Krščansko kulturno zvezo in Slovensko prosvetno zvezo danes gotovo ni ali ni več. Menim, da se Pavel Apovnik nekoliko moti, ko v tretjem »Celovškem zvonu«¹ zelo poenostavljeno takole črno-belo nariše katoliški in marksistični dogmatizem: »Branimo vsak svoj dogmatizem, kot da bo jutri za vselej propadel, če bi mi omagali. Ker pa je očitvidno, da takšna bojevitost ni in ne more biti boj za naše specifične interese kot ogroženo narodno skupnost, moramo to ideološko bojevitost identificirati kot navidezno, kot beg v nerealno ideološko odrešenništvo, kot beg pred našim utesnjenim narodnim življenjem samim. Tako odrešenništvo nas le razdvaja, odtuja, slabi in hromi.«² Če bi res bilo tako, bi mu dal prav. Apovnik pa tudi dobro ve, da niti Slovenska prosvetna zveza niti Krščanska kulturna zveza — tudi če ima v svojih pravilih zapisano, da »deluje v smislu krščanskih načel«³ — nista dva monolitna bloka, ki branita vsak svoje dogme. Kdor količaj pozna delo in oblikah svoje dejavnosti pa tudi po-

nazorih ljudi, ki tam delujejo, komajda razlikujeta. Seveda nočem reči, da v obeh zvezah in v številnih včlanjenih društvih in skupinah delujejo ljudje, ki nimajo nobenih naziranj, načel in idealov. Vendar v vsej dobri obstoja dveh kulturnih zvez na Koroškem ne najdemo nobene resnejše in poglobljene razprave o njihovi idejni in svetovnonazorskih usmeritvah. Tako niti Slovenska prosvetna zveza niti Krščanska kulturna zveza še

A decorative horizontal separator consisting of a series of small diamond shapes.

² Naše kulturno delo

TOMAŽ OGRIS

nista prišli v položaj, ko bi morali braniti ali zavreči svoj „dogmatizem“. Če je to znak, da v narodovi kulturi koroških Slovencev prednjačijo druge vrednote pred svetovnonazorskimi in političnimi, bi to bilo spodbudno za vse, ki se želijo kot SLOVENCİ uveljaviti v družbi, v kateri živimo.

Po gornjih ugotovitvah bi utegnil nastati vtis, da v razmerju in sodelovanju obeh osrednjih kulturnih organizacij na Koroškem ne more biti kakih posebnih napetosti in nasprotij. In vendar se pojavljajo, in sicer kar naprej. Povod niso ideološki razdori, temveč nezdravo tekmovanje v iskanju, prevzemanju in uresničevanju raznih idej. Tisti, ki je imel in povedal neko zamisel, seveda ni vesel, če jo drugi uresniči hitreje, kot je mogel sam. Med funkcionarji in predvsem poklicnimi so-

delavci čudna ljubosumnost privede do posnemanja in nezdravega tekmovanja, češ, kar zna on, znam tudi jaz. Vsak funkcionar in nenazadnje tudi vsaka organizacija s svojim delom išče v javnosti potrdilo za svoj obstoj in ugled. To so banalni, smešni pojavi, so pa tudi povsem človeški. Vse preradi pravimo, da potrebujemo kulturo in prosveto za svobodan razmah lastne osebnosti in za zato, da bi dali svojemu življenju večji smisel in vse-

urno delo

OGRIS

bino. Semkaj pa so prodrle tudi izrazito ekonomske kreposti in slabosti, kot so storilnost, konkurenca in porast. S področja dela in proizvodnje so začele siliti tudi v medčloveške odnose. Ne vem, ali so primerne te kategorije tudi za učinkovito, smiselno in zadovoljivo urejanje sožitja ljudi nasploh in sožitja koroških Slovencev še posebej.

In kje je izhod iz te dvotirnosti? Težnja po poenotenju upravljanja slovenske kulture na Koroškem ne more in ne sme biti taka, da bi ena stran želela ali celo skušala vsrkati drugo. Smotno je samo obojestransko postopno zблиževanje. Obstoj dveh zvez je trenutno danost. Nikakor pa se naj ne smatra kot nasprotnika in tekmeča, temveč kot partnerja, ki se skušata medsebojno dopolnjevati.

Smiselna delitev dela bi po mojem gleda-

nju utegnila priversti do večje enotnosti. Namesto širokega pojasnjevanja naj navedem primer: Slovenska prosvetna zveza vsa po vojna leta prireja Prešernovo proslavo v počastitev slovenskega kulturnega praznika. Proslavljanje (8. februarja, dneva Prešernove smrti) ima svoj začetek v dobi narodnoosvobodilnega boja. Proslave, ki jih je pripravila Slovenska prosvetna zveza za ta vseslovenski kulturni praznik, so bile vedno take, da bi morale biti sprejemljive tudi za člane in predstavnike Krščanske kulturne zveze, saj ni bilo na njih nič pregrešnega. Pa vendar od leta 1984 naprej tudi Krščanska kulturna zveza prireja svojo Prešernovo proslavo. Sedaj imamo dve proslavi v enakem času. Ljudje ne vedo, ali bi šli na obe, ali samo na eno, ali pa na nobeno, da se nobenemu ne bi zamerili. — Seveda se pojavi tudi vprašanje, zakaj proslave slovenskega kulturnega praznika ali Prešernove proslave ne prirejata obe skupaj? Gotovo je vprašanje upravičeno. Potrebna je ugotovitev, da v začetku pri KKZ ni bila opazna kakršnakoli želja po skupnem proslavljanju tega dne. Vprašati pa se moramo tudi, ali naj v dvojje upravljamo že kar vsako prireditev. Neglede na to, da je vsaka zveza zmožna izvesti prireditev, ki bi bila vsem po volji, bi bila taka dvotirnost povsem nepotrebna potratna moči, časa in navsezadnje tudi sredstev. Pri takozvanih skupnih akcijah ne gre drugače, kot da je vsaka stvar do podrobnosti dogovorjena. Namesto produktivnega dela se v takih primerih vrstijo sestanki in pogovori o programu o izbiri sodelavcev o kraju prireditve itd. itd. . . .

(Nadaljevanje prihodnjič)

Toneta Umeka ni več

V četrtek 4. aprila smo se na škofiškem pokopališču za vedno poslovili od velikega narodnjaka in borca za pravice Toneta Umeka iz Škofič. Velika množica ljudi iz Roža, Zilje in Podjune mu je na pogrebu izkazala poslednjo čast, med njimi številni izseljenci, njegovi nekdanji sotrpini. Zahrbna bolezen ga je v 81. letu starosti iztrgala iz naše srede. Iskal je leka v celovski bolnišnici, vendar mu zdravniki niso mogli več pomagati.

Vedno nasmejanega prijaznega Toneta Umeka ni več med nami. To ni samo težek udarec za ženo in sorodstvo, temveč za vso slovensko narodno skupnost na Koroškem, saj smo z njim zgubili moža, ki je s svojo prijazno in človeško toplino, s svojim delom, s svojo voljo, s svojim upanjem in s svojo ljubeznijo bil vzgledna osebnost narodne zavesti, hrabrosti, delavnosti in požrtvovalnosti. Leta 1937 je v Škofičah kupil Kramarčevo hišo, pet let navrh pa je moral kot na stotine drugih koroških slovenskih družin zapustiti svoj ljubljani dom z ženo in iti v pregnanstvo. Vzrok, da so ga nacisti izselili je bil samo ta, da je igral na orgle iz katerih so donele slovenske pesmi. Tudi kot pregnanec v taborišču na Hesselbergu mu je bila slovenska pesem vzgled slovenske kulturne vztrajnosti ter pogumne in samozvestne upornosti. Združen v trpljenju z drugimi pregnanci na Hesselbergu je rajni Umek v ustanovitvi pevskega zbora v tedanjih nečloveških razmerah občutil, kako je postajala slovenska pesem orožje duhovne obrambe in narodnokulturna samopomoč. Slovenska pesem je njemu

in ostalim taboriščnikom vivala pogum in dajala upanje, da bodo srečno dočakali svobode dan.

Proti koncu vojne, ko je nacistični vojski šlo že zelo slabo — padel je Stalingrad in zahodni zavezniki so se že borili na evropski celin — so naši izseljenci že dosegli razne olajšave, tako je bil Tone Umek sicer še vedno kot brezpraven delavec zaposlen v bližini zloglasnega taborišča smrti Mauthausen. Nekaj teh nesrečnikov iz Mauthausa je moralo delati v bližnji tovarni in to ob minimalni hrani. Umečku so se ti reveži smilili. Skupno z mojstrom, nekim Rožanom, ki je bil zaposlen v tej tovarni, je pri okoliških kmetih organiziral hrano za te reveže in jim tako olajšal lakoto in trpljenje. V tej akciji pomoči je bil soudeležen tudi pokojni Vertič iz Borovelj. V pokojnem Tonetu Umeku sta bila tesno združena dobrota in srčnost.

Vsi vemo, kakšna situacija je bila po koncu vojne — treba je bilo obnoviti slovensko prosveto, slovensko gospodarsko življenje in ker se je zavedal, da je nacistem sicer vojaško propadel, vendar pa ni bila premagana nemškonacionalna miselnost, se je vključil v politične organizacije osvobodilnega gibanja in se ves predajal delu za narodno enakopravnost Slovencev. V okviru te dejavnosti je v domačem kraju zbral nekdanje in nove pevce in jih združil v pevski zbor, na gospodarskem področju je bil med ustanovitelji Kmečke gospodarske zadruge, katere prvi poslovodja je bil prav on.

Ker je svoje delo vzgledno opravljal, je bil izvoljen tudi v odbor ško-

fiške Posojilnice in nato postal predsednik nadzornega odbora, prav tako je bil v odboru Slovenske prosvetne zveze in predhodnice naše Zveze slovenskih organizacij. Za njegovo delo na področju kulture in prosvete je prejel Drabosnjakovo priznanje in še druga odličja.

Ob odprtem grobu so se od pokojnega Toneja Umeka poslovili predsednik domačega Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ Herman Jäger, predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl in tajnik Slovenske prosvetne zveze dr. Janko Malle, slednji v imenu Slovenske prosvetne zveze in Zveze slovenskih organizacij.

Pogrebni obred je opravil dekan Martin Hotimitz ob asistenci šentiljskega župnika Lovrenca Petričiča.

Toneja Umeka bomo ohranili v nepozabnem in častnem spominu, ženi Katiji in sorodstvu ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

Železna Kapla - veliki načrti

Za kapelški hotel I. kategorije Schloßpark, ki je v rokah Koroške deželne hipotekarne banke (Kärntner Landeshypothekenbank), se potegujejo kar tri skupine — tako imenovana velikovška, ki nudi hipotekarni banki 20 milijonov šilingov za hotel, koroška Caritas nudi celo 25 milijonov in neka danska skupina, za katero pa še ni jasno kaj hoče.

Občinski odborniki so za prvo skupino, ker namerava iz hotela narediti zdraviliški center, ki naj bi bil neka evropska posebnost. Čeprav nudi koroška Caritas kar 5 milijonov šilingov več, v načrtu ima ureditev starostnega doma, se kapelškim komunalnim politikom bolj sveti pred očmi zdraviliški center, ki bo po njihovem mnenju največ prispeval v občinsko blagajno. Kdo bo tu prijel za vabo, pa bo odločila Koroška deželna hipotekarna banka, ki ji gre predvsem zato, da pride do denarja, ki ga je investirala v hotel, ki pa je šel na žalost rakom živčgat.

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi na

SLAVNOSTNO PRIREDITEV OB 80-LETNICI DRUŠTVA
(115-letnica slovenskega katoliško konstitucionalnega društva v Borovljah)

v nedeljo 14. 4. 1985 ob 14. uri v občinski hiši v Borovljah.

Častni gost: Zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger.

Sodelujejo: Moški zbor SPD „Borovlje“, mladinski zbor iz Borovelj, zbor slovenske gimnazije, Stadtchor Ferlach, Doppelquintett „Singerberg“, ansambel „Drava“ in „Trio Oraže“.

Obisk zadružnikov iz Slovenije

Že lansko leto ob prvem srečanju med zadružniki iz Dobrove in našimi kmeti pliberškega kraja je bilo zmenjeno, da se kmalu spet srečamo. Takšna srečanja so zelo koristna, saj služijo boljšemu medsebojnemu spoznavanju in izmenjavi izkušenj. Goste iz Slovenije je predvsem zanimalo, kako živi naša narodna skupnost oziroma, kako se imajo naši kmetje zadružniki v Avstriji.

Letošnje srečanje 23. marca je bilo predvsem strokovnega značaja, kajti zanimanje kmetov-zadružnikov z obeh strani meje o sodobnem in uspešnem kmetovanju je veliko. Zaradi tega so bili med zadružniki iz Dobrove tudi strokovnjaki, direktor Kmetijske zadruge Ljubljana inž. Jože Tanko in še nekaj sodelavcev Hranilno-kreditnega odseka te zadruge. S pliberške strani so spregovorili dipl. inž. Štefan Domej, tajnik Slovenske kmečke zveze, nadalje podžupan mestne občine Pliberk Mirko Kumer, izkušen gospodar in komunalni politik ter poslovodja Kmečke zadruge Pliberk, Stanko Čik.

Predavanji tajnika SKZ dipl. inž. Domeja in direktorja Tankova sta bili zelo zanimivi in poučni, saj je šlo za izmenjavo misli in izkušenj, ki so osnova za sodobno gospodarjenje in pogoj, da lahko obstanemo na svoji zemlji. Ugotovitev kmetov zadružnikov iz Dobrove in naših je bila ista, da si je treba prizadevati, računati in pa predvsem veliko delati, če hočemo da obstanemo in gremo s časom razvoja, kajti podarjeno nobenemu ne bo nikoli nič. Kmete tu in onkraj meje pač žulijo isti problemi — kako čim več iztržiti in se zoperstaviti vedno hujšemu pritisku konkurence in pa tudi včasih nerentabil-

nim cenam raznih produktov.

Po uradnem zaključku srečanja v posojilničnih prostorih so se naši gostje podali na ogled Kmečke gospodarske zadruge, kjer so si nabavili nekaj stvari ter obiskali malo kmetijo Mihana Lubasa v Vogrčah, kjer so si ogledali način masovne vzreje prašičev in goveda. Miha Lubas in njegova žena Nežika sta bila radevolje na uslugo in odgovarjala na številna vprašanja. Postregla sta tudi gostom z domačimi posebnostmi in pristnim jabolčnikom. Razporeženje je bilo odlično, tako da je hitro potekel čas, ko se je bilo treba posloviti. Prepričani smo, da bodo prijateljske vezi, ki so nastale med Dobrovo in pliberškimi kmeti-zadružniki oz. Kmečko zadrugo, v bodoče še čvrstješe ter da se bomo kmalu zopet srečali.

Za prijateljsko povezavo med pliberškimi zadružniki in zadružniki iz Dobrove pa ima največ zaslug znani neumorni kulturnopolitični delavec ter veliki dobrotnik in prijatelj koroških Slovencev tovariš Bine Otorepec. Hvala mu za vsa prizadevanja z željo za v bodoče, da bi bil zdrav in čil, da bo še več takih srečanj organiziral v korist nas vseh.

ikej

FILM „LJUBEZEN“

Prihodnji petek, 19. 4. 1985, bo ob 21. uri v celovškem Alternativnem kinu na sporedu slovenski film „Ljubezen“, (režija Rajko Ranfl, 1984, Viba-film, igrajo Rok Bogotaj, Uroš Maček idr.). Film po istoimenskem romanu Marjana Rožanca; je avtobiografski opis razvoja Marjana, o veri in ljubezen in razpadu iluzij. Film igra v obdobju 1940—46.

VABILO

KZ Verband, Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku in MoPZ „Kralj Matjaž“ iz Libuče vabijo na

SPOMINSKO SVEČANOST OB 40-LETNICI OSVOBODITVE KONCENTRACIJSKEGA TABORIŠČA MAUTHAUSEN ki bo v nedeljo 5. maja 1985

Vabimo vse posebno še mladino, da se v čim večjem številu udeležite spominske svečanosti ter ogleda tega nacifašističnega pekla, kjer je moralo v zadnji vojni ogromno trpinov delati pod nečloveškimi pogoji in dati svoja življenja za uničenje fašizma. V Mauthausen na Zg. Avstrijskem se odpeljemo v nedeljo 5. maja ob 4. uri zjutraj. Cena vožnje znaša 220 šilingov, ki jih bo treba vplačati ob prijavi pri Posojilnicah v Pliberku in Šmihelu. Prijave so možne do 18. aprila. Za prehrano skrbi vsak sam. Prisrčno vabljeni!

PIREDITVE

DRUŠTVO GLASBENA ŠOLA

sporoča, da bo pisarna v Mikschallee 4 v Celovcu odprta ob ponedeljkih, sredo in četrtek od 8. do 12. in od 12.30 do 16.30 ure.

Galerija Tinje

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ

Hanzija Reichmanna je odprta še do 26. aprila 1985.

RAZSTAVA ROČNIH DEL,

ki so jih naredile žene iz Šmihela, so razstavljene v izloženem oknu Posojilnice v Šmihelu do 12. aprila 1985.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 11. aprila 1985

Za 100 dinarjev dobite	8,00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	10,00 šil.
Za 100 ltr dobite	1,07 šil.
Za 100 ltr plačate	1,15 šil.
Za 100 mark dobite	693,50 šil.
Za 100 mark plačate	709,80 šil.

BRNCA

Komedija Carla Goldenija

LAŽNIVEC

v nedeljo 14. 4. 1985 ob 19.30 uri v Kulturnem domu na Brnci. Gostuje igralska skupina SPD „Radiše“. Prireditelj: SPD „Dobrač“ na Brnci.

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu in Slovensko planinsko društvo Celovec vabita na skioptično predavanje

„Po pešpoti E 6 YU - od Drave do Jadrana“

v petek 12. 4. 1985 ob 20. uri v društveni sobi nad šentjakobsko Posojilnico. Predavatelj: Zoran Naprudnik, ki je že prehodil vso evropsko pot E 6 od Jadrana do Baltika.

Komunistična partija Avstrije vabi na proslavo za

40. OBLETNICO OSVOBODITVE AVSTRIJE

v nedeljo 14. 4. 1985 ob 15. uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu. Spored: 40 let zgodovine v slikah (multimedialna uprizoritev) — Plesni in pevski ansambel sovjetske armade — Koroški partizanski pevski zbor.

Govorila bosta Hans Kalt in Mirko Messner

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Turistično društvo Dravograd iščeta

PAR ZA KOROŠKO OHCET

ki bo 29. junija 1985 v Dravogradu. Par naj ne bi bil starejši od 30 let. Prijave v pisarni Slovenske prosvetne zveze.

Slovenska kmečka zveza vabi na

STROKOVNO PREDAVANJE

v torek 16. 4. 1985 ob 19. uri pri Kovaču na Obirskem.

Tem: Pogozdovanje in oskrbovanje gozdov, Gozdarska študijska potovanja po Švedski in Finski

Predavatelj: Schmiedler (Kmetijska zbornica)

Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosvetna zveza in Slovenska študijska knjižnica v Celovcu vabijo na

KNJIŽNIČARSKI SEMINAR

v petek 12. 4. 1985 ob 19. uri v Študijski knjižnici v Celovcu, Mikschallee 4. Tema: Tehnično-upravno znanje, ki je potrebno za ureditev in vodenje društvene knjižnice. Oprema prostorov, dostopnost knjig, prava knjig za izposojanje, ureditev katalogov, evidentiranje izposodb itd. Referentka: mag. Marija Malle.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu in Slovenska prosvetna zveza vabita na

predstavo kabareja „BAYERN-EXPRESS“

(Besedila, pesmi in realne satire o pojavih neonacizma, militarizma i. dr.)

Nastopa Rudolf Klaffenböck iz Bavarke v ponedeljek 22. 4. 1985 ob 19.30 uri v gostilni Miklavž v Bilčovsu

Berite in širite

Slovenski
VESTNIK

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu in Slovenska prosvetna zveza v Celovcu vabita na ogled lutkovne predstave za odrasle

MARTIN KRPAN

v petek 12. 4. 1985 (ne 19. 4. 1985 kot je že bilo objavljeno) v Ljubljanskem lutkovnem gledališču. Odhod avtobusa ob 17. uri iz Celovca oziroma iz Šentjakoba

Otroška prireditve „PEDENZEP“

v torek 16. 4. 1985 ob 17.30 uri v RTV Ljubljana. Nastopajo: ansambel kitar iz Šentjanža, duo Filipič iz Bilčovsa in otroška skupina SPD „Zarja“ iz Zelezne Kaple. Ponovitev oddaje v soboto 20. 4. 1985 ob 9. uri dopoldne

DUNAJSKI KROZEK

V petek 26. aprila 1985 v gostilni Weidinger, Dunaj IV, Danhauserg. 3. Predavanje prof. Janka Messnerja — „Solidarnost ali nesolidarnost — to je vprašanje“.

Sele

Forum za zdravstvena vprašanja: „AKUPUNKTURA“

Zdravljenje z iglami po tradicionalni kitajski metodi v petek 12. 4. 1985 ob 19.30 uri v farni dvorani v Selah. Predavatelj: dr. med. Marko Sterle, akupunkturolog iz Ljubljane. Predavatelj bo obogatil predavanje s številnimi barvnimi diapozitivi, ki jih je naredil na poti po Kitajski, Japonski, Filipinih, na Tajskem in v Indiji. Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi vabi na dvojezično prireditev

DEŽELA OB DRAVI — LAND AN DER DRAU

v nedeljo 21. 4. 1985 ob 20. uri v auli glavne šole v Dobrli vasi. Sodelujejo: MePZ „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu (Lajko Milisavljevič) — MoPZ „Carinthia Chor Millstatt“ (Josef Kolbitsch) — MePZ „Srce“ iz Dobrle vasi (Marjan Berložnik). Pokroviteljstvo: dvor. svet. dr. Pavel Apovnik, referent za kulturo slovenske narodne skupnosti pri uradu koroške deželne vlade — Peter Kaiser, predsednik socialistične mladine Koroške — Reinhold Lexer, predsednik mladine ljudske stranke

Jubilej SPD „Obir“ in druge novosti iz Obirskega

Desetletnica SPD Obir
s slovenskim oktetom

V nedeljo, 31. marca je Slovensko prosvetno društvo „Obir“ praznovalo desetletnico svojega obstoja. Jubileja se je udeležilo nad 250 gostov, ki so do zadnjega kotička napolnili Kovačevo gostilno na Obirskem.

Med navzočimi je predsednik društva dr. Avgust Brumnik pozdravil župana občine Železna Kapla-Bela Albina Juvana, podžupana in podpredsednika SPD Zarje Miha Kuharja, občinska odbornika Smrtnika in Schwarza, predsednika SPD „Herman Velik“ Jurija Maka, predsednika KPD „Planina“ Marjana Olipa, župnika Tomaža Holmarja in Poldeja Cundra ter predsednika Slov. planinskega društva Francija Kropivnika.

Dobrodošlico Slovenskemu oktetu pa je zapel Obirski ženski oktet. V svojem slavnostnem govoru je dr. Brumnik obširno poročal o kulturnem življenju na Obirskem, od ustanovitve Katoliškega prosvetnega društva pred prvo svetovno vojno, naprej preko delovanja pevskega društva pred drugo svetovno vojno, aktivnosti igralske skupine po vojni, pa do rojstva SPD „Obir“ leta 1976 ter o pestri dejavnosti letega do danes.

Spregovoril je o prvotnih težavah ter o poznejšem napredovanju tako na izobraževalnem področju — k slednjemu sta največ doprinesla ustanovitve Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu ter prijateljstva učitelja Valentina Polanška, ki je dosledno pospeševal izobraževanje mladine, kot na področju gospodarstva, čigar sedanjí razvoj je vsaj delno zajezil odseljevanje in največkrat s tem povezano asimilacijo.

Predsednik društva je spomnil tudi na splošno pozitivni razvoj mlade slovenske generacije, ki je z bojem za dvojezične table dosegla novo aktualizacijo vprašanja slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Govornik je zatem naštel posamezne dosežke desetletne dejavnosti SPD Obir, kot so ustanovitve Obirskega ženskega okteta, ki je pod umetniškim vodstvom Valentina Polanška, kot naša največ uspešnejša pevska skupina, poneš našo pesem širom po Evropi in posnel tudi že dve lastni gra-

mofonski plošči; moški in mladinski pevski zbor, ki ju pravtako vodi Valentin Polanšek, nadalje odrska skupina, ki je predvsem vabila v goste igralske skupine sosednjih društev, literarni večeri, soorganiziranje petih srečanj književnikov narodnostnih skupin na Obirskem v letih 1979 do 1983, ki so našla dober odmev v mednarodni javnosti, poleg tega športna dejavnost, ki je zaradi naraščajoče zainteresiranosti in razvejanosti leta 1980 privedla do ustanovitve Slovenskega športnega kluba Obir, ter dolga vrsta predavanj, prireditvev, pohodov in izletov.

Z veseljem je dr. Brumnik omenil tudi prijateljsko in plodno sodelovanje „Obirja“ in sosednje „Zarje“, ter obema želel, da bi tudi v bodoče bilo tako.

Nato se je zahvalil tajnici Marti Polanšek in namestniku dr. Ludviku Karničarju, blagajničarjema Nužiju Furjanu in Feliks Haderlapu, in vsem društvenim odbornikom, članom in prijateljem, ki so skupno doprinesli k tako razveseljivi in obetajoči beri šele deset let mladega društva „Obir“.

Sledečim čestitkam jubilarntu-društvu pa so se pridružili člani svetovno znanega in priznanega Slovenskega okteta v obliki celovečernega koncerta in spremenili desetletnico „Obirja“ s svojo vrhunsko podano pesmijo v nepozaben praznik.

PODJETJE OBIR PODPRLO SŠK „OBIR“

Člani in prijatelji Slovenskega športnega kluba „Obir“ so se v sredo, 3. aprila radi odzvali vabilu svojega kluba in obeh domačih prosvetnih društev ter se zbrali pri Kovaču na Obirskem, saj se jim je obetal dokaj razveseljiv dogodek.

Slovenski športni klub „Obir“, ki je gmotno odvisen od širokosrčnosti domačih slovenskih podjetij in prijateljev, je spet enkrat našel velikodušnega mecena v Tovarni celuloze Obir. Zahtevnost tekmovalnega športa je že pred dalj časa v klubu porodila željo po video-napravi, ki bi povečala učinkovitost treningov in doprinesla k žetvi lepših športnih uspehov.

V sredo je bilo tako daleč. Poslovodja Tovarne Obir dipl. inž.

Feliks Wieser je predal zastopnikom SŠK-ja in domačih prosvetnih društev novo videonapravo.

Tovariš Feliks Wieser je poudaril, da je to skupno darilo vseh delavcev podjetja Obir domačim športnikom. Dejal je tudi, da naj bi naprava služila tudi potrebam obeh slovenskih prosvetnih društev ter je želel vsem skupaj veselja ob delu, ki je končno tudi v prid celotni slovenski narodni skupnosti na Koroškem.

Podpredsednik SŠK Obir Janko Kölich je zatem podal pregled delovanja posameznih sekcij ter dosežanj športnih dosežkov na tekmovanjih.

Za dragoceno podporo so se Tovarni Obir zahvalili: Miha Travnik za SPD „Zarja“, dr. Avgust Brumnik za SPD „Obir“, ter Janko Kölich, Jozi Hribar in Fridi Osojnik za SŠK „Obir“. Za zaključek pa je nastopila še karate-sekcija pod Karlovim strokovnim vodstvom s karate-demonstracijo.

KRAJEVNI SESTANEK ZSO V OBČINI ŽELEZNA KAPLA — BELA

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je vabila 3. 4. 1985 na krajevni sestanek za občino Železna Kapla-Bela na Obirsko. Referiral je predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser. Podal je oceno minulih občinskih volitev, spregovoril o 30-letnici podpisa državne pogodbe ter 40-letnici zmage nad fašizmom, informiral o pogovorih obeh osrednjih organizacij z zveznim kanclerjem Sinowatzem ter poročal o političnem delu ZSO in pripravah za občni zbor le-te.

Predvsem kritična mladina je pozitivno reagirala na nadstrankarsko politično usmeritev, ki se čedalje bolj utrjuje kot perspektiva za bodoče korake v vprašanju slovenske narodne skupnosti na Koroškem, in ki je po besedah predsednika Wieserja tudi za ZSO izhodišče za njeno politično delo. Upravičenost tega mišljenja je podčrtala še neenotnost stališč, ki so jih v diskusiji predložili publikli zastopniki Slovencev v socialistični stranki na eni in Enotne liste na drugi strani. Posledica tega je, da predvsem mlada generacija resno dvomi o učinkovitosti sedanje politične organiziranosti Slovencev v Železni Kapli, ter jo sili k novim

Privlačni Julijci

Pred kratkim je bil v Bergsteigerju, glasilu Avstrijskega planinskega društva objavljen daljši zapis o slovenskih Julijcih. Že barvna naslovnica s sliko pogorja Škratlence je lep dokaz, kako zanimive in privlačne so postale Julijske Alpe tudi za tujce, da so jim posvetili kar naslovno stran. Nadalje najdemo v Bergsteigerju članek Janeza Bizjaka (nam koroškimi Sloven-

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli in tovarna celuloze „Obir“ na Rebrei vabita na

PEVSKI KONCERT

v soboto 20. 4. 1985 ob 20. uri v far-ni dvorani v Železni Kapli

Nastopajo: MePZ Vevče — Ljubljana — oktet „Vignat“ iz Predoselj pri Kianju — MoPZ tovarne celuloze OBIR

K številni udeležbi vabita prireditelja.

ZA VELIKONOČNE PRAZNIKE MANJ PROMETNIH NESREČ

Med velikim petkom in velikonočnim ponedeljkom smo na avstrijskih cestah beležili 11 mrtvih, ki so zgubili življenje v prometnih nesrečah, kar je najnižja številka odkar se v Avstriji izvaja statistika prometnih nesreč. Vzrok za ugodno bilanco prometnih nesreč so bile zelo stroge kontrole žandarmerijskih in policijskih organov, disciplina avtomobilistov in ne nazadnje uvedba varnostnih pasov. Velikonočna bilanca prometnih nesreč v številkah: 469 prometnih nesreč z osebno škodo (leta 1984: 578), ranjenih 677 (leta 1984: 813) in mrtvih 11 (leta 1984: 19).

in temeljitim premišljanjem o bodočih možnostih za učinkovitejšo poti pri zastopanju interesov našega naroda na občinski ravni.

Poleg prispevkov k minulim občinskim volitvam je bila izražena tudi želja po kmečko-gospodarski šoli. Tudi kritiko o pomanjkanju informacijske in izobraževalne dejavnosti je bilo slišati.

Na vsak način pa bi pogostejši sestanki podobnega značaja pospeševali rast in zorenje našega političnega obzorja.

Emanuel Polanšek

cem dobro znanega alpinista) o Triglavskem narodnem parku, ilustriranega s številnimi barvnimi in črno-belimi slikami; bogato ilustriran zapis Francija Savenca in Petra Ščetina o alpinizmu v Julijcih ter celo vrsto člankov o Julijcih izpod peresa tujih avtorjev. Zanimiv je tudi spominski zapis Paula Aschenbrennerja o njegovem vzponu leta 1934 prek severne stene Travnika, kar je še nekaj let po zadnji vojni bil največji podvig v slovenskih gorah. Ob tem pisanju o Julijcih seveda ni manjkal portret gorskega poeta in ljubitelja Julijskih Alp — dr. Juliusa Kugyja.

V oglasnem delu Bergsteigerja pritegneta pogled tudi dva manjša posnetka: Planinski dom v Tamarju in Dom pri Triglavskih jezerih, poleg pa tekst, ki vabi v Julijske Alpe — pod vodstvom vodnikov alpinistične šole Dachstein.

Povod za takšno pozornost, ki jo glasilo Avstrijskega planinskega društva posveča slovenskim Julijcem, pripisujem o predvsem uspešni alpinistični dejavnosti jugoslovanskih alpinistov in ne nazadnje dejstvu, da ima Planinska zveza Slovenije dobre stike z uredništvom Bergsteigerja, ki jih je pred leti vpostavljal lani tragično preminuli Toni Hiebeler. In še en faktor je, ki govori za slovenske Julijce, to so izredne lepote tega gorstva ter pozimi in spomladi odlični tereni za turno smučanje in ne nazadnje tudi poceni življenje.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

omogoča spet 30-im otrokom

štirinajstdnevno letovanje na morju

od 16. do 30. julija, v Novi Baški na otoku Krku. Letovanje bo skupno s prevozom stalo 1.400 šilingov. Otroci bodo ves čas letovanja pod nadzorstvom vzgojiteljev in zdravnikov. Letovati morejo otroci od 8 do 13 let starosti.

Prijave je treba poslati najkasneje do 20. aprila na naslov:

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

v roke Jožku Hudl
9150 Nonča vas 81

Franc Petek SPOMINI

5

V tistem letu, ko sem končaval gimnazijo v Celovcu, sem pripravljval za maturo sina nekega Steinlechnerja, ki je bil ravnatelj Morojve tovarne sukna v Vetrinju. Bil je tudi predsednik „Südmarke“. Začel se je zanimati zame in za mojo prihodnost. Jaz sem se v glavnem zanimal za tehnične vede. Tako sem se npr. sam učil opisne geometrije, ki je v učenem načrtu gimnazije ni bilo. Upal sem, da bom študiral tehniko, kakor si pač mlad človek marsikaj zamišlja. Na noben način pa me ni zanimala juristika, niti nisem imel veselja, postati profesor ali kaj podobnega. Imel sem še sošolca, nekega Rizzija, sina trgovca iz Kotič (Körschach). Ta je bil takrat na gimnaziji najboljši matematik in z njim sva zmeraj skupaj delala. Predelovala sta knjigo nalog za maturo — mislim, da se je imenovala Valentin — in v njej razrešila vse tiste naloge, ki jih drugi niso zmogli.

Stari Steinlechner mi je govoril: „Kaj boste pa po maturi začeli? Vem, da nimate denarja, a če vstopite v „Kärntner Studentenbund“ na Dunaju, vam damo vse, denarno podporo itd.“ Lahko rečem, da mi je bilo težko odkloniti to ponudbo, saj sem stal pred prihodnostjo brez sredstev. Tedaj pa sem se slučajno v Celovcu seznanil z dr. Vedenikom, ki je bil doma iz Ravbarjev na oni strani Drave blizu Velikovca. Ko je študiral na Dunaju medicino, je bil dober prijatelj Ivana Cankarja in njegovega ožjega kroga, v katerega sta šla tudi Serko, Kandare in drugi. Ne vem več, na kak način sva se ravno srečala, vem pa, da je prav on z menoj govoril o moji prihodnosti. „Kaj boš po ti začel pravzaprav?“ mi pravi. „Ali imaš denar?“ Na mojo željo, da bi študiral tehniko, mi je odvrnil: „Ali veš, koliko to stane? Ekskurzije pa risbe pa to in ono, ali imaš denar? Seveda ga nimaš. In potem najlepša stvar in najboljše narj: nič ne pomaga. Pač pa je ugodno zdaj za študij medicine, ker iščejo vojaških zdravnikov in zato se dajo dobiti tudi štendije.“ Posvetovala sva se z mojim prijateljem Rizzijem in

tudi on je tedaj sklenil, da ne bo šel na tehniko, marveč na medicino. Mož je pozneje kot zdravnik bil v holandski službi na Javi in je tam umrl 50 let star. Tamkajšnje klime ni prenesel, dobil je neko infektivsko krvno bolezen in je na njej shiral. Pozneje, ko je prihajal na dopust, sem nekajkrat z njim govoril in mi je tožil, da Indonezija ni za ljudi iz alpskih dežel, ker so preveč navajeni na dober zrak. Bil je inteligenčen človek in je svoje življenje pustil na Javi. Dobro je bilo zanj le to, da si je prihranil prvo vojno.

Nazadnje me je Vedenik navdušil za svojo misel. Bil je že starejši študent, tri leta je že napravil z veseljačenjem na Dunaju. Takrat pa se je tega že naveličal in je sklenil začeti zares: „Veš, kaj, saj ne boš rabil bogve koliko denarja, kakor pač sploh vsak slovenski študent. O polnoči odhaja brzovlak čez Maribor na Dunaj in v Sinči vasi se najdeva.“

Jaz še plašča nisem imel, denarja seveda tudi ne. Nekaj si ga je zame izposodila mati, tako da sem imel za vožnjo in prvo potrebo na Dunaju. Res sva se odpeljala, kakor je bilo dogovorjeno. Na Dunaj sva prispela zjutraj, se vsedla v tramvaj št. 13 in se odpeljala do „Café National“. Vedenik je tam dejal: „Zdaj bova pa imenitno zajtrkovala.“ Spominjam se, da sva za šest krajcarjev dobila belo kavo in kar še zraven spada. Tak je bil moj prihod na Dunaj.

Vedenik je pridno študiral in skupaj sva tudi doktorirala. Pozneje je bil v Beljaku hišni zdravnik v bolnici. Po plebiscitu je rekel: „Ah, kaj, jaz nočem tukaj nemškimi kolegom biti v napotje.“ Šel je v Bosno v zdravilišče Srebrenica pri Sarajevu. Tam je tudi umrl. Njegov sin je zdaj uradnik pri okrajnem glavarstvu v Celovcu. Bil je kolega mojega sina, ko sta skupaj študirala v Innsbrucku.

Po prihodu na Dunaj se je bilo treba pobrigati za štipendijo. Pri tem mi je spet pomagal moj prijatelj Vedenik. Zadevo je imel v rokah na ministrstvu nek sekcijišef, Čeh po narodnosti, ki je, kakor mi je Vedenik pozneje pojasnil, rad podpiral Slovence. Vedenik je uredil, da sem bil pri njem sprejet. Pokazal sem mu maturitetno spričevalo in on je takoj, ko ga je pogledal, rekel: „Štipendijo dobiti“. Pozneje sem od Vedenika izvedel, da sem imel nevarno konkurenco, da je bil za

to štipendijo predviden sin nekega višjega uradnika iz Celovca, seveda Nemec, in da je bilo veliko zgražanja zaradi tega, ker sem štipendijo dobil jaz.

Kolikšna je štipendija bila, se že ne spominjam, vsota ni bila kdo ve kako velika, vendar jo je bilo treba pozneje odplačati. Pogoj je namreč bil, da je bilo treba iti na mesto, ki bi ga ministrstvo določilo na Koroškem, ali pa plačati dobljeni denar. En del svojega dolga sem po doktoratu izpolnil s tem, da sem šel v bolnišnico kot sekundarni zdravnik in potem še na drugo določeno mesto. Ko sem se konec 1913 po lastni volji naselil v Velikovu, me je okrajni glavar kmalu poklical k sebi in me vprašal, kako mislim glede povrnitve štipendije. Rekel sem, da sem pripravljen to stvar urediti z odplačevanjem, on sam pa ni bil povsem gotov, kako bi bilo stvar treba začeti in tako je vse skupaj spalo tistega pol leta, kolikor je še bilo do začetka vojne. Po vojski pa je z inflacijo stvar seveda bila likvidirana.

Med mojim študijem na Dunaju sem po prijatelju Vedeniku prišel v stik s krogom, v katerem je občeval Ivan Cankar. Njega je bilo le redko videti, saj je bil taka ponočna ptica in se je po navadi šele ob dveh ali treh zjutraj pojavil kje v kaki kavarni. Tudi jaz sem včasih malo poveselečal, a za to ni bilo dovolj časa ne denarja. V tem krogu so bili razen omenjenega Šerka in Kandareta še tudi Prijatelj in nekaj drugih. Moji slovenski kolegi pri medicinskem študiju, s katerimi sem se največ družil, so bili Čerňič iz Maribora, Matko, Rajšp iz Ljubljane, ki je bil pozneje primarij v Celju, Jamar, ki še živi, Jenko iz Polja pri Ljubljani, potem nek Vačar iz Gorice, ki so ga Italijani ubili, Lužar, ki je bil dalj časa uradni zdravnik v Ljubljani in drugi.

Slovenski študentje s Koroškega smo se na Dunaju držali malo čudne izolacijske politike kar se tiče članstva v Slovenskih študentovskih društvih. Nekateri so sicer bili pri klerikalnih študentovskih društvih „Zarja“ in pa „Danica“, precej pa nas ni bilo. Zlasti meni kot medicincu so strankarski spori bili tuji in razločevanje med temi političnimi društvimi je bilo v resnici bolj povezano z razvojem v drugih slovenskih deželah.

(Se nadaljuje)

Pravljica iz vojnih dni

Tudi takrat je bila pomlad. Tudi takrat so cvetele rože, tudi takrat so se spreletavali ptiči, tudi takrat so rasli otroci.

Toda takrat je bila vojna. In zato otroci niso poznali veselih iger in ne brezskrbnega smeha. Bili so lačni, mnogi so bili brez doma in mnogi so ostali brez staršev. Tako kot odrasli, so tudi otroci občutili trdoto vojnega časa in tudi otroci so pomagali v boju zoper sovražnike.

Lukec, plavalasi fantič, komaj za glavo višji od vas je bil kurir. Vsak večer, preden se je stemnilo, se je na klancu za vasjo prikazala njegova drobna, suhljata postava, ki je hitela po stezi čez travnik. Partizanom, ki so se v gozdu pod strmo goro pripravljali na nove boje, je nosil pošto in važna sporočila.

Nekega dne pa so sovražni vojaki izvohalo na kurirsko pot. Kar iznenada so prihrumeli in postavili zasedo, da bi zajeli nevarnega kurirja — malega, drobnega Lukeca. In nikogar ni bilo, ki bi ga posvaril in ga obvestil o sovražni zasedi.

Kot že tolikokrat prej se je Lukec tudi tisti večer odpravil na svojo kurirsko pot. Hrast, pod katerim so prežali sovražni vojaki, je zatrepetal: Ubogi Lukec! Treba bi ga bilo obvestiti, da mu je sovražnik postavil past. Toda kako?

Ptiči, ki so gnezdili v njegovi mogočni krošnji, so se spreletavali z veje na vejo in ščebetali: „Lukca bi moral kdo posvariti! Toda kdo?“

Debili detel je glasno potrkal na hrastovo deblo in vsem pernatim in štirinožnim prebivalcem poslal nujno sporočilo: „Tok... tok... kurir Lukec je v nevarnosti, tok... tok... moramo mu pomagati, moramo ga re-

šiti pred sovražnikovo puško, tok... tok...“

Strašilo, ki je stalo na bližnji njivi, se je nasršila slamnata griva, v grozi je razprostrlo roke in zastokalo: „Joj, prejoj, naš Lukec je v nevarnosti! A kako naj mu pomagamo? Moja slamnata glava je prazna, moji možgani nimajo pameti...“

Iz gozda so priskakljali kratkorepi zajčki in prišpili ušesa: „Kako naj pomagamo Lukcu mi zajčki bojazljivci?“

Drevesa v gozdu so stresala svoje veje in šelestela: „Lukec, pazi se, Lukec skrij se! Beži, da te ne zajame sovražnik!“

Detel je še kar naprej trkal svoje obvestilo: „Tok... tok... sovražnik je tu, tok... tok...“

Lukec, ki je hitel po stezi, je zaslišal šelest dreves, zaslišal je trkanje detla, zaslišal je ščebet ptič in se zamislil: „Kaj je to? Kaj to pomeni? Je kaj narobe?“

A se je takoj pokaral: „Ne smem se plašiti! Hitro moram naprej! Partizani težko čakajo na moja sporočila!“

Pospešil je korak, tedaj pa je zagledal strašilo z razmršeno grivo in razpetimi rokami. Ustavil se je in si rekel: „Res je nekaj narobe.“

Sto kilometrov južno od Adis Abebe, v Etiopiji, je košček zemlje, ki se imenuje Vondi. Skozi to deželo teče reka, široka kot Sava v gornjem toku, zelo motna in se imenuje Avaš.

V tej reki živi veliko povodnih ali nilskih konj. Zelel sem si videti reko Avaš pa sem prosil prijatelja, naj me pelje k njej. Izpolnil je moje željo in me zgodaj zjutraj odpeljal k reki. Ko me je privedel tja, se je afriško sonce razlilo nad čudovito etiopsko zemljo.

Kmalu me je opazil neki starec, Etiopec. Ponudil se mi je, da mi pokaže reko Avaš. Vondi in prebivalce reke. Prvi hip sem pomislil: reka kot katera koli druga reka, samo njeni bregovi so bolj cvetoči kot bregovi naših rek.

Nisva še prehodila pol kilometra proti toku, ko sem opazil nekaj čudnega: reka je kot zacvetela od ogromnega števila glav nilskih konj.

Kako to, da reka zacvete? Tako, lepo... Nilski konji so s svojimi velikimi gobci kukali iz vode in kazali proti nebu svoja odprta usta blede rdečkaste barve. Hlastali so za zrakom in v hipu spet zginjali v vodi.

Zazvonilo je konec pete ure, kar je pomenilo zame tudi konec pouka. Premišljevala sem, kaj naj delam še eno uro do odhoda avtobusa. Vprašala sem prijateljico Nevenko, če se ji mudi domov. Odkimala je.

„Bodi še nekaj časa v šoli, se bova malo učili. V dvoje gre lažje.“ Usedli sva se na radiatorje ter vzeli v roke zemljepisno knjigo. Buljili sva vanjo, a ni šlo dosti v glavo.

„Zabavajva se s čim drugim! Jaz se ne morem učiti!“ predlaga prijateljica.

„Prav imaš! Teh knjig imam za danes dovolj,“ ji odvrnem. „Pojdiva v stranišče, kjer se bova počesali.“ Potem sva pohajali po avli in premišljevali, kaj naj počneva. „Poglejva razrede, bova videli, kakšne svinjake pustijo učenci!“

V prvem razredu poleg stranišča so gulili šolske klopi sedmarji. Poškili sem skozi ključavnico in videla, da v razredu ni nikogar. Klopi so stale križem krazem, polovica stolov je bila prevrnjena, tabla počekana. Brezskrbni reditelji je dvakrat potegnili z gobo po njej in odšel. Ko sva uredili stole in klopi ter zbrisali tablo, je Nevenka dejala: „Kako drugačen je pogled na urejeno učilnico.“

V nasljenem razredu so imeli še pouk. Obe sva gledali skozi klju-

čavnico, da bi uganili, kateri predmet imajo. Vedeli sva, da je v njem učiteljica, a je govorila pretiho, da bi jo spoznali po glasu. „Pavla, poglej še enkrat,“ me prosi prijateljica.

Napenjala sem oči. „Najbrž je...“ Takrat pa je učiteljica šla iskati nekaj v zbornico in je nenadoma odprla vrata, da me je s klju-

čavnico, da bi uganili, kateri predmet imajo. Vedeli sva, da je v njem učiteljica, a je govorila pretiho, da bi jo spoznali po glasu. „Pavla, poglej še enkrat,“ me prosi prijateljica.

„Kaj pa ti tukaj?“ me je posmehljivo pogledala učiteljica. „Kaj naj storim. Od sramu mi je kri kar sama lezla v glavo. Ali naj stečem za Nevenko? Ne bo mi odprla. Naj uidem ven? Ne, zdaj je prepozno. Kar bo, pa bo, si mislim. Stala sem kot kip. Noge se niso in niso hotele premakniti.“

„Si skozi ključavnico škilila? Le kaj ti je mar, kaj počno osmarji. Čez dve leti boš tudi ti lahko v njem. Če se boš pridno učila. Katera je bila pa tista, ki je stekla v stranišče?“ me je strogo zasliševala.

bi vedela, da ne govorim resnice. „Kaj pa si imela opraviti pri teh vratih?“

„Saj nisem gledala skozi ključavnico. S prijateljico sva hodili ob garderobnih policah. Ko sva prišli do teh vrat, ste ravno vi stopili ven in naju presenetili, sem se še naprej izgovarjala.“

„Kaj si rekla, da sta s prijateljico hodili? Malo prej pa si mi lagala, da je ne poznaš. Svoje prijateljice, da ne poznaš. Čudno?“

„Kako naj ji pa rečem?“

„Ne poznam nobenega izraza več za tako stvar, kot si ti. Nikar me ne prepričaj, vse si se zlagala. To mi ni všeč, da veš. Zdaj se pa še razredu predstavi, kdo si in kako je s to rečjo!“ Potisnila me

Napel je ušesa in veter mu je iz mraka prinesel trde glasove sovražnikove govoriče. Obstal je in ugotovil: „Sovražnik mi je nekje nastavljal past. Paziti se moram, da me ne ujame. Partizanom moram prinesiti pošto in sporočila!“

Tiho in previdno se je odpravil naprej. Zvezde, ki so se prižgale na nebu, so od strahu zamižale, mesec se je skril za temen oblak. Sovražni vojaki so si meli oči, da bi skozi nenadno temo videli, kaj se godi na stezi, špičili so ušesa, da bi zaslišali Lukečev korak. Toda ptiči, ki so razburjeno ščebetali, so ga preglasili, tema ga je skrila pred sovražnimi očmi.

Tako se je Lukec srečno izmuznil mimo zasede in partizanom varno prinesel važna sporočila. Povedal jim je tudi o sovražnih vojakihi, ki se skrivajo nekje v temi. Partizani so jih napadli in premagali.

In tako je kurirček Lukec spet varno hodil po svoji kurirski poti. Ptiči so mu žvrgoleli in drevje je veselo šelestelo. Strašilo si je popravilo svojo razmršeno grivo in si mislilo: „Lukec je rešen! Se pravi, da tudi moji slamnati možgani nekaj veljajo!“

Zajčki pa so kukali iz varne razdalje, strigli z ušesi in se hvalili: „Glejte, tu je naš Lukec-kurir. Tudi mi smo mu pomagali, da ga sovražni vojaki niso ujeli v past!“

JOŽE PETELIN

Sladka dežela

Hej, otroci, brž pojdemo
tja v deželo olala!
Odhitimo, odhitimo
z vetrom hitro kar se da!

Tam so iz sladkorja potke,
v soncu pečejo piškotke!
Gore so iz čokolade,
jezera iz marmelade,
v rekah teče oranžada
in v potokih limonada!

Kje je ta dežela Črna,
ta dežela olala?
Tale sladka slaščičarna
je pri babici doma!

Reka nilskih konj

In spet so njihova usta zacvetela nad površjem reke Avaš in potem so znova potonila v motni reki. In tako se je ponavljalo.

Mislil sem, da so to edini nilski konji. Toda ko smo šli še malo naprej, smo spet zagledali podobno „cvetenje“. Za trenutek se mi je zazdelo, kot da bi se igrali neki velikanski otroci.

Voda je nad njimi klokotala in se penila, kot da bi zavrela.

Podnevi se nilski konji radi kopajo v reki. Samo tu in tam kak radovednež priplava popolnoma na vrh in pokaže soncu temen, hrapav hrbet. Potem se kot ladja ziblje na vodi.

Šli smo še naprej. Podobna slika. Spet veliko povodnih konj. Toda novo krdelo je bilo neprimerno bolj razposajeno. Vsak hip so pogledovali iz reke in v velikih brigih metali v višino vodo. To so delali tako, da se je zdelo, kot da spada po površini reke dež.

Če kdo želi videti največji shod nilskih konj, naj se brž odpravi na pot v Etiopijo, k čudni reki nilskih konj, k reki Avaš...

Sramota

vala. Požirala sem slino, kašljala, se davila, samo da mi ne bi bilo treba odgovoriti.

„No, izdavi že!“

„Ne vem, ne poznam je dobro. Menda čaka na avtobus.“ Še bolj sem zardela. Čeprav mi je bilo vroče, se mi je zdelo, da me mrzi.

„A tako!“ je prikimala, kot

je v razred, a sem se upirala. Morala sem stopiti v razred, čeprav me je bilo strašno sram.

„Le pogledite! Tole je pri vratih stalo in skozi ključavnico noter vizalo,“ je pokazala name s prstom. Vsi so se glasno zakrohotali, da se dolgo niso mogli umiriti.

„Pa nisem!“ sem z nogo udarila ob tla. Obenem bi se najraje zjorkala in kakor predšolski otrok povedala resnico.

„Zdaj pa pojdi. Drugič pa raje hodi po sredi avle, saj je dovolj široka,“ se je še ponorčevala in zaprla vrata.

Tekla sem, kar so me nesle noge. Ustavila sem se šele pred trgovino. Kmalu je prisopihala za menoj še Nevenka. Imela je solzne oči.

„Kaj bo sedaj z nama? Kmalu bo izvedela vsa šola za to sramoto. S prstom bodo kazali za nama in se posmihali: „Ti, pogledaj, ta je tista...!“

„Nevenka, blagor tebi! Saj ne vedo, da si bila ti. Ampak jaz, jaz!“ sem zaihtela.

Počasi sva se napotili domov. Ta dan sem šla peš. Ni se mi več ljubilo čakati na avtobus. Od tega dogodka je preteklo že dve leti. Zdaj obiskujem osmi razred in mnogokrat se spomnim, kako sem takrat trepetala pred osmarji. Vendar sramota, ki sem jo takrat doživela, ne bom zlepa pozabila.

Naš zanimivi svet

— Na otoku Sumatri živi še nekaj prastarih rodov, pri katerih veljajo zobje za nekaj nelepega in možna nevretnega. Zato morajo že otroci žvečiti neke liste, ki zobe potemniijo, ko pa so mladeniči godni za ženitev, jim zobe sploh izpulijo.

— Najhujši sovražnik krokodilov je diodont, majhna riba, ki jo oklopljeni orjak čisto požre celo; z ostrimi zobmi se plen potem pregrize skozi želodec, da bi se rešil na prosto, kar spravi krokodila na drugi svet.

— Kupola pariške cerkve Dome des Invalides, pod katero je pokopan Napoleon, je prevlečena s čistim zlatom, ki so ga za to delo porabili 300 kg.

— Pivo je zelo stara pijača. Razširjeno je bilo že v 3. tisočletju pred našim štetjem v Mezopotamiji. V starem Egiptu je bilo pivo varstvo državni monopol.

— Rep pri kenguruju je izredno močan in služi živali za oporo, kadar sedi, hkrati pa tudi kot orožje za napad in obrambo; pri skokih se rep kenguruju razširi in pomaga obdržati ravnotežje telesa.

— V enem letu uniči družina moljev toliko volne, kolikor je pridobijo, ko ostrijejo 12 ovac.

— Stari moški nekega plemena v Tibetu nosijo pomarančasto rumena pokrivala, ki so presenetljivo podobna senčnikom naših svetilk.

— Vsako minuto požene srce po ožilju 15 tilrov krvi kar kolenj 20.000 litrov na dan. S to energijo bi lahko dvignili eno tono težko breme 27 metrov visoko.

— Po grški mitologiji je Apolon iz ljubosumnosti ubil Koronido. Toda tik pred smrtjo je rodila otroka, ki ga je bog vzel za svojega in ga zaupal centavru Hironu, da ga je učil zdravilstva. Postal je Eskulap, grški bog zdravilstva.

— Vrednost prstnih odtisov so poznali že pred mnogimi tisočletji. Na Vzhodu so bili dokumenti veljavni le, če je bil njih odtis cele desne roke.

Rimski pesnik Juvenal (60—135) je v eni svojih satir zasmehoval prišeske rimskih gospa, „visoke kot stolp“; res so rimskim

imenitnicam spletične delale na glavah prave umetnine, za katere so potrebovale tudi pol dneva.

RADIO — TELEVIZIJA — RADIO — TELEVIZIJA — RADIO

AVSTRIJA 1

PETEK, 12. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ladies, Ladies — 12.10 Prednost — 13.10 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-ČVS — 17.30 Risanka — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nerešeni akti xy — 21.15 Modna revija — 21.20 Jolly joker — 22.05 Nerešeni xy — 23.10 Solid Gold — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 13. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Ampak, gospod doktor — 12.05 Nočni studio — 13.10 Poročila — 14.15 Ti si svet zame — 16.00 Halo Spencer! — 16.30 Miki — 16.55 Mini-ČVS — 17.05 Gradbišče — 17.30 Zgodbe o delu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Glasbeni skedenj — 21.50 Šport — 22.50 Michel Heltau — 23.50 Poročila.

NEDELJA, 14. 4.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Računalniška družina — 12.45 Orientacija — 16.20 Jezusovo življenje — 16.30 Ena, dva ali tri — 17.15 Alice v čarobni deželi — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori oče Chrysostomus Pijenburg — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Marquis von Keith — 22.25 Glas islama — 22.30 Nočni studio — 23.35 Poročila.

PONEDELJEK, 15. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ljubezen je močnejša — 11.50 Secret squirrel — 12.00 Ljudje in muzeji v ZDA — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-ČVS — 17.05 Viki — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Ponedeljski šport — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Ceste San Francisca — 22.00 Takrat — 22.05 Židje v Moskvi — 22.50 Poročila.

TOREK, 16. 4.: 6.30 Svetovno prvenstvo v boks — 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 A man for seasons — 10.30 Avstrija II — 12.00 Svetovno prvenstvo v boks — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-ČVS — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poročila in ozadja — 21.15 Bogastvo in revščina — 22.00 O filmu — 22.45 Galerija — 23.15 Poročila.

SREDA, 17. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ti si zame svet — 12.15 Poročila in ozadja — 13.10 Poročila — 16.30 Začarani dežnik — 16.55 Mini-ČVS — 17.05 Pinocchio — 17.30 Na pomoč, mi postajamo odrasli — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Johannes Heesters — 21.15 Columbo — 22.30 Avstrija II — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 18. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Poročila — 12.00 Može brez živcev — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-ČVS — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Perrine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Argumenti — 21.50 Šport — 23.00 S pisalne mize — 23.10 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 12. 4.: 16.25 Jean Christophe — 17.15 Srečanje z živali in človekom — 18.00 Panoptikum — 18.30 Hiša na Eatonovem trgu — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljudje in muzeji v ZDA — 21.15 Čas v sliki — Politika v petek — 22.05 Bandit iz Zhobeja — 23.25 The muntsters — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 13. 4.: 15.30 Takrat — 15.35 Dva krat sedem — 16.00 Avstrijsko duhovno življenje med vojnama — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Tedenski pregled — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Novo v znanosti — 20.15 Kruh in čokolada — 22.05 Poročila — 22.10 Župnik Hansjörg Eichmeyer odgovarja — 22.15 Povratek k planetu opic — 23.50 Avstrijske dragocenosti — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 14. 4.: 9.00 The taming of the shrew — 11.25 Breme sanj — 15.00 Športni popoldan — 17.00 Samo 3 takte — 17.45 Velika deseterica — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Kraj dejanja — 21.40 Takrat — 21.45 Poročila — 21.50 Dinastija — Denverski klan — 22.35 Sedem dni športa — 22.55 Alemansko zrcalo — 23.25 Johannes Brahms — 23.50 Poročila.

PONEDELJEK, 15. 4.: 17.15 Čuvarji nad biološkim jaz-om — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Hiša na Eatonovem trgu — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zgodbe iz Shillingburyja — 21.00 Novo v kinu — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Roke nad mestom — 23.40 Poročila.

TOREK, 16. 4.: 17.00 Šolska TV — 17.30 Orientacija — 18.00 Očarljiva Jeannie — 18.30 Hiša na Eatonovem trgu — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdečo-belo-rdečem — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

SREDA, 17. 4.: 15.45 Iz parlamenta — 17.00 Naša šola — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Policijska inspekcija — 18.30 Hiša na Eatonovem trgu — 19.15 Čas v sliki — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 17. 4.: 16.00 Iz parlamenta — 17.15 Zadržanje živali — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Hiša na Eatonovem vrtu — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Peti letni čas — 21.15 Čas v sliki — 21.50 Cafe Central — Poročila.

Radio VALCANALE - UKW 102,7 — ima vsako nedeljo med 16. in 17. uro slovensko oddajo. Na sporedu je narodna in druga zabavna glasba z brezplačnimi voščili za vsakogar. Želje in voščila je treba poslati najpozneje do četrтка prej na naslov: Radio Valcanale, poštni predal 297, 9010 Celovec.

V vsako slovensko družino

TOVARNA
CELULOZE

OBIR

9133 Miklavčevo

razpisuje za svoje podjetje v Celovcu naslednja delovna mesta:

● VODJO PISARNE

pogoji: nekaj let prakse pri samostojnem vodenju pisarne; znanje: slovenski, nemški, angleški in event. srbohrvaški jezik.

● 2 SAMOSTOJNA KOMERCIALISTA

pogoji: visokošolska ali srednješolska izobrazba (trgovska akademija), praksa pri nakupu in prodaji, komunikativnost ter veselje do potovanja v tu- in inozemstvu; znanje: slovenski, nemški, angleški ter event. italijanski in srbohrvaški jezik.

● 1—2 PISARNIŠKI MOČI

pogoji: obvladanje strojepisja, stenografije in osnovnega komercialnega pojmovanja, nekaj prakse; znanje: slovenski, nemški in angleški jezik.

Za vsa razpisana delovna mesta se lahko potegujejo tako moški kot ženske.

Prošnje s kratkim življenjepisom prosimo naslovite najkasneje do 30. aprila 1985 na

Zellstoffabrik Obir GmbH
TOVARNA CELULOZE OBIR
v roke dipl. inž. F. Wieser
9133 Miklaushof/Miklavčevo

PISMO BRALCA

Le na pravilnem vrednotenju preteklosti
lahko gradimo sedanost in bodočnost

V Slovenskem vestniku se gospod Reginald Vospersnik brani očitkov, ki jih je izrazil tovariš Janez Wutte-Luc v zvezi z ljubljansko priveditvijo koroških Slovencev. V to zadevo se nočem spuščati, ker se priveditve nisem udeležil in tako tudi ne vem, kakšen je bil vezni tekst, za katerega odgovarja gospod Vospersnik. Če pa sledim citatom iz Vospersnikovega odgovora, moram priznati, da pridem tudi jaz do vtisa, da je s štirimi stavki slavno obdobje naše NOB res zelo mačehovsko obravnavano.

Toda, kakor rečeno, nisem bil na priveditvi in si zato tudi ne lastim sodbe o veznem besedilu. Spotaknil pa sem se nad zadnjim odstavkom Vospersnikovega pisma, v katerem je dodal „nekaj kritičnih pripomb na račun našega razumevanja zgodovine“. Takole pravi dobesedno — in sem moral prebrati dvakrat, ker sem v prvem hipu mislil, da sem bral napačno: „Pesimizma in pretirane zazrtosti v pretekle dni, ki jo — mimo-grede — upravičeno očitavamo raznim nemškonacionalnim bojovníkom, je med nami toliko, da moramo graditi bodočnost.“

Ne glede na to, da je odstavek, kakršen je, nelogičen (čemu je treba „graditi bodočnost“ spričo pretirane „zazrtosti v pretekle dni“?), je za vsakega narodno zavednega Slovenca na Koroškem nepojmljivo istovetenje preteklih dni slovenskih partizanov s preteklimi dnevi nemškonacionalnih bojovníkov. In prav to istovetenje pride do izraza v omenjenem Vospersnikovem stavku: kakor da bi bili „pretekli dnevi“ koroških Slovencev na isti ravni kot pretekli dnevi nemškonacionalnih bojovníkov in se je zato nemu kot drugemu treba izogibati „pretirane zazrtosti v pretekle dni“.

Takih „kritičnih pripomb“ nam zares ni treba. Sicer pa take pripombe razgalijo avtorja veznega besedila na ljubljanski priveditvi. Dvoje je zakrivil avtor pisma — torej Reginald Vospersnik — s svojo kritiko v tem apendiks odgovoru tovarišu Lucu. Ukevarjanje z zgodovino je zanj očitno postranska zadeva: tako nacisti (kdo sicer so nemškonacionalni bojovníki?) kot partizani kažejo „pretirano zazrtost v pretekle dni“ — in

iz tega za Vospersnika sledi, da „moramo graditi bodočnost“. To morda lepo zveni, posebno še na mednarodnih konferencah, vendar je prazna fraza. Trenutno nas tare sedanost in to samo tedaj lahko gradimo v naš prid, če si bomo končno izoblikovali pravi odnos do svoje zgodovine. Sedanjost nam dovolj jasno kaže, kdo v resnici goji „zazrtost v pretekle dni“. Desetooktobrskih obletnic ne obhajajo le „nemškonacionalni bojovníki“, marveč cela dežela, vsakih deset let pa roma v Celovec celo zvezna vlada s predsednikom države na čelu. Zlasti „jubilejni“ obletnici 1970 in 1980 sta slehernemu (koroškemu) Slovincu še dobro v spominu, ko se je uradna Koroška posmehovala vsem pobožnim željam o graditvi bodočnosti; pa tudi besede in dejanja (nemških) koroških politikov vseh barv kažejo, da z njimi ni upanja za bodočnost.

Dežela Koroška praznuje vsako leto svoj 10. oktober — svojo „zazrtost v pretekle dni.“ Če se pa koroški Slovenci in slovenski partizani spominjajo svojih bojov, svojega trpljenja in svojih zmag, potem je to za koroške politike „odpiranje starih ran“ — in gospod Vospersnik jim priskoči hitro na pomoč, češ, da tudi mi gojimo „pretirano zazrtost v pretekle dni“. Jaz pa trdim: takšna „pretirana zazrtost v pretekle dni“ nam je življenjsko važna; vsak, ki to preteklost omalovažuje, je hote ali ne hote na strani tistih, ki jim je naš življenj v napoto.

Kakšna dežela, kakšni politiki, kakšni pedagogi pa so to, ki že desetletja obrekujejo partizansko borbo na Koroškem? In res jim je uspelo, da so za cela desetletja — točneje do svečanega obhajanja Slovenskega tabora 1971 v Podjuni — onemogočili spomin na slavne dni uporniškega gibanja koroških Slovencev. Vsa koroška politika je prispevala svoj delež temu, da se v širokih krogih prebivalstva področe partizanskih gozdov slej ko prej pojmuje kot „Banditengebiet“ in da beseda „partizan“ za povprečnega Korošca še vedno zveni kot psovka.

Zato med koroškimi Slovenci, ki se priznavajo k NOB in k ciljem protifašističnega boja, sploh ne more biti

„pretirane zazrtosti v pretekle dni“. Ti dnevi so nasprotno nam vsem še vse premalo znani; v kolikor so bili znani, so jih domačini pod novim pritiskom v drugi republiki raje pozabili. Novi nacionalistični gonji na Koroškem je uspelo, da so slavne dni naše preteklosti onesnažili ter vsilili mnenje, da so bili partizani vsaj tako hudi kot nacisti. Nacističnega vojnega zločinca sprejme minister, našim partizanom in žrtvam fašizma pa delijo odlikovanja v kakšnem stranskem prostoru koncertne hiše. Za nas ne more biti „pretirane zazrtosti v pretekle dni“, ker so nam nasiloma vzeli našo zgodovino in s tem velik, če ne največji del naše narodne identitete. Sicer pa naša slavna zgodovina doslej še ni bila do konca obdelana, še manj je prisotna in znana v javnem avstrijskem življenju. Kdor jo istoveti z zgodovino raznih „nemškonacionalnih bojovníkov“, je neodgovoren do svojega lastnega narodnega jaza in do narodne celote.

Gospod Vospersnik še nadaljuje: „Zgodovina (...), če je ne pojmujejo pristransko, s tabuji (...), ne sme postati oviralna spremljevalka.“ S tem stavkom se krog zaključuje: avtor sugerira, da je slovensko zgodovinsko „pristransko“ in da postavlja „tabuje“ (ki se jih tako trudi razbiti Celovški zvon); če se te pristranosti znebimo in če povrh pospravimo še s tabuji — češ, partizani in domobranci in nemškonacionalni bojovníki so vse preveč zazrti v pretekle dni — potem lahko gradimo bodočnost. Ostane vprašanje, kakšno in čigavo?

Franci Zwitter ml.

**Zu viel, zu fett gegessen
verdorbener Magen
Klosterfrau
Melissengeist
das Hausmittel aus der Natur**

Fragen Sie Ihren Apotheker
oder Drogeristen, er wird Ihnen seine
Erfahrung gerne weitergeben!

**Slovenski
VESTNIK**

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 42 20 86 sndk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Prosti čas 85

Celovec, sejmišče - vhod St.-Ruprechter-Straße

10. STROKOVNI SEJEM

za dopust, hobby in potovanja
z mednarodnim modelarstvom

od četrta 18. do nedelje 21. aprila 1985
dnevno od 9. do 18. ure

IZ PONUDBE

- aktualen poletni športni spored
- tekmovalna in spretnostne igre
- pobude za aktivno oblikovanje prostega časa
- tekmovalna narodnih noš in mladine
- zabavišni park do 20. ure

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

Trdo pripravljena zmaga

Ob desetih dopoldan, v nedeljo, je ASV v Celovcu porazil Sele tesno z 2:1 in se povzpela na prvo mesto vzhodne podlige. Samo za šest ur, kajti potem je imel svoj nastop tudi SAK, katerega je uspešno zaključil (2:0 proti Dobrli vasi). No, tako spet vodi Jagodičeva enajsterica. Zanimivi so bili izidi moštev, ki se borijo za obstoj. Šmihel je doma z minimalno prednostjo triumfiriral nad St. Leonhardom kot tudi Borovlje nad Zrelcem. Presenečenje: zadnjeuvrščeni Liebenfels je premagal tretjeuvrščenega novince iz Weitensfelda z 2:1 in ima vse boljše izgleda za obstoj v podligi. Velikovec se nahaja še naprej v krizi in je podlegel proti Volšperku 1:3. Do edinega neodločenega izida v tem kolu je prišlo v tekmi St. Andraž: KAZ 2:2.

SAK: DOBRILA VAS 2:0 (0:0)
Koschatovo igrišče, 400, Wulz
Gole: Luschnig (65. in 80.)

POSTAVA: Mrkun; Wieser, Stern, Kreutz, Sadjak; Razczynski, Jovičević, Urban, Polanšek (Luschnig); Velik, Gregorič.

Izgledi za osvojitev nadaljnjih dveh točk slovenske enajsterice pred tekmo proti Dobrli vasi so bili nadvse idealni. Prvič je po statistiki prišla v poštev samo SAK-zmaga, drugič je SAK „užival“ prednost domačega igrišča in nenazadnje je SAK nedvomno v dobri formi, kar je dokazal proti St. Andražu. Da pa vsi ti pozitivni dejavniki še zdavnaj niso nobena garancija za zmago, se je na tekmi kajkmalu razodelo. Sakovci gostov iz Dobrle vasi zagotovo niso podcenjevali, čeprav je skoraj tako izgledalo. Začetek tekme je bil vse drugo kot zanimiv in napet. Na eni strani so za to poskrbeli Dobrolčani z razdirajočo in provokantno igro in na drugi strani Velik, Razczynski in Polanšek — nosilci sakove igre —, ki tokrat nikakor niso bili voljni igre, še manj pa borbe. V prvih petinštridesetih minutah je slovenska ekipa popolnoma razočarala in si ni

priigrala niti ene zrele prilike za zadetek. Jagodič je takoj ukrepal. Polanška je poslal pod prho, zamenjal ga je Luschnig, ostalim pa je pošteno „zapridigal“. Po zamenjavi strani so Stern & Co z veliko srečo preživeli težke trenutke. Gostje so namreč nekajkrat resno ogrozili Mrkunova vrata, enkrat pa so celo zgrešili prazen gol. Po teh nevarnih napadih Dobrolčanov se je SAK končno „ujel“ in polagoma prevzel pobudo. Pritisk na nasprotna vrata je postajal nezadržljiv in gledalci so slutili, da bo vsak trenutek padel gol. Za „odrešitev“ je poskrbel Manfred Luschnig, ko je v 65. minuti z močnim strelom presenetil Lesjaka, dobrolskega golmana. Zoga je zadela še enega dobrolskih branilcev, potem pa se odbila neubranljivo v gol — 1:0 za SAK! Isti igralec je bil na mestu tudi četrte ure pozneje in postavil s prekrasnim in presenetljivim „vole“-strelom končni izid na 2:0. Spet enkrat se je pokazalo, da je Manfred Luschnig nadarjen nogometaš, ki je za Slovenski atletski klub lahko zelo dragocen. Pogoj pa je seveda, da je sam pripravljen za igro in se s srcem posveti nogometu. Res, tokrat mu je enostavno vse uspelo in z dvema odločilnima goloma je prispeval

k SAK-zmago celo več kot pa si je pričakoval trener sam. Odkrito je treba dodati še, da je SAK na ta dan zaigral slabo kot že dolgo ne in da je osvojil dve načrtovani točki po trdi borbi.

ASV: SELE 2:1 (0:1)
ASV-igrišče, 250, Fischer
Gole: Schumy (76.) in Köfeler (84.) oz. Golec (28.)

Ze v zgodnjih dopoldanskih urah so se Selani pomerili s Celovčani. Za selske nogometaše je bila ta tekma prva spomladanska preizkušnja, v kateri so se predstavili v zelo dobri fizični pripravljenosti in formi. V prvem polčasu so bili boljši od Celovčanov in z golom legionarja Goleca so dolgo vodili. Potem so domačini mobilizirali vse sile in v zadnjih minutah tekmo le še odložili v svojo korist. Po poteku igre bi si Selani vsekakor zaslužili vsaj točko, vendar jim sreča ni bila naklonjena. Morda je na izid tekme vplivala izključitev selskega nogometaša Hribernika — zaradi kritiziranja. Prihodnjo nedeljo pa bo prišlo pod Košuto do derbija med Selami in Borovljani, ki bo gotovo privabil precej gledalcev.

POSTAVA: Uznik; Hribernik, Jakopič, Dovjak, Fera (Čertov); Golec, Olip, Oraže, Travnik; Hobel, Hribernik.

ŠMIHEL: ST. LEONHARD 1:0 (1:0)
Šmihel, 100, Kandolf
Gol: Vavče (43.)

Šmihelčani so slavili pomembno zmago. Zdaj imajo na kontu trinajst točk in s temko manj zasedajo enajsto mesto. Na igrišču pa vendar niso navdušili domačih gledalcev. Po izenačeni borbi je tik pred polčasom Ravenčan Vavče zadel v mrežo, kar je bil tudi že končni rezultat. V drugih petinštridesetih minutah so gostje presenetili z ofenzivno igro in Šmihelčani so se komajda ubranili protizadetka. Vratar Guetz je bil v izredni formi in s spektakularnimi paradami je odigral svojo letošnjo najboljšo igro. Da so šmihelski žogbrci zapustili igrišče kot zmagovalci, je bila prav njegova zasluga. Prihodnji konec tedna gostuje Šmihel v Weitensfeldu, kjer se bo skušal oddolžiti za lanskoletni poraz.

POSTAVA: Guetz; Andrej, Šuler, Lopinsky, Motschnig; Vavče, Perchtold, Pajenk (Krausler); Krištof (Lubas, Blažej, Buchwald).

NOGOMETNI TERMINI:

Sobota (13. april):
16.00: KAC - SAK
16.30: Weitensfeld - Šmihel

Nedelja (14. april):
17.00: Sele - ATUS Borovlje

Luschnig (števil. 13) je presenetil vse

Šah v Velinji vasi

Na velikonočni ponedeljek je vabilo Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ iz Bilčova na drugi občinski šahovski turnir. Turnir, katerega so se letos zaradi velikega zanimanja udeležili tudi igralci od izven občine, je bil v gostilni Seher v Velinji vasi. Predsednik „Bilke“ Rupert Reichmann in ravnatelj Ivko Fierm, ki je strokovno vodil turnir, sta lahko pozdravila številne komarje in nad 30 igralcev, ki so tekmovali v treh skupinah.

V skupini domačinov je igralo 14 šahistov, vsi amaterji. Igrali so sedem krogov po švicarskim sistemu in vsak igralec je imel 15 minut časa za svojo partijo. Zmagal je Rupert Reichmann (6 točk), drugi je bil Johann Gasser (5 točk-Buchholz 28,5 je seštevek točk nasprotnikov), tretji Roland Bubob (5 točk-Buchholz 28), četrta Lapi Ogris-Martič (4-26), peti pa Hanzi Gasser (4-25).

12 šahistov je tekmovalo v skupini „profesionalcev“, večinoma izurjeni igralci rožanskih klubov in Slovenske športne zveze. V tej skupini so igrali hitropotezni šah (ena partija traja maksimalno 10 minut)

vsak proti vsakemu s povratnim kolom. Neogroženo je zmagal Hatzenberger (Področja) z 19,5 točke iz dvanajsetih partij. Drugi je postal Brandner (Sveče-Bistrica) s 17,5 točke, tretji pa Paintner (Področja) s 15 točkami. Najboljša igralca šahovskega društva SSZ sta bila ta dan Gorazd Živkovič (12,5 točke — četrto mesto) in Ivko Fierm (11 točk — peto mesto). Posebno skupino so tvorili mladinci do 16 let. Osem mladih šahistov se je z vneto borilo v sedmih krogih vsak proti vsakemu. Brez poraza si je osvojil prvo mesto v tej skupini štirinajstletni Kotmirčan Herbert Rulitz (6,5 točke). Za njim sta se uvrstila na drugem mestu domačin Hanzi Filipič (6 točk) in na tretjem mestu Armin Paintner (5 točk). Nadaljnji igralci: Marjan Gasser (3,5), Kristijan Filipič (2,5-5,25), Mihael Seher (2,5-4,25) Rezi Krušič (2) in Peter Seher (najmlajši udeleženec turnirja).

Za priporočene uspehe (in disciplinirano igranje) so udeleženci drugega občinskega šahovskega turnirja prejeli številna priznanja, pokale in druge nagrade (šahovske deske, figure in knjige).

PISMO BRALCA

Dvojezičnost

V nekem periodičnem časopisu je na veliko napisano, da povzroča dvojezičnost denacionalizacijo slovenskega jezika in da so Jugoslovani ugotovili, da je njihova slovenščina menda brez mednarodnega pomena. Zakaj morajo nekateri Korošci oz. politiki iskati svoje „argumente“ v Jugoslaviji, Južnem Tirolskem ali Južni Afriki? Ali ne živimo na Koroškem in ali nimamo skupne kulture? Šokantno (prelesljivo) za današnji čas je, da v naši družbi obilja še nimamo jezikovnega miru!

V Švici in drugih evropskih državah častijo jezike, nastale so velike literarne skupnosti; mnogi dnevniki so dvoali večjezični.

Zakaj tu na Koroškem nimamo trajnega jezikovnega miru? Ali jezik ni kulturna zadeva?

„Ker smo naš jezik prejeli z božjo pomočjo“, kot pravi Encyclopaedia Britannica, zakaj se potem tega razodetja ne poslužujemo?

Glede manjšinskega vprašanja bi bilo bolje, da ne bi iskali izgovorov v tujini, ampak ljubili vsak materin jezik. Ožbal Hafner, Celovec

Nova izzivanja

SLOVENSKI ZNANSTVENI INŠTITUT SLOWENISCHES WISSENSCHAFTLICHES INSTITUT

Izzivalno geslo „Ausländer raus! Unsere Jugend ist arbeitslos.“ (Tujci ven! Naša mladina je brezposelna) so v velikonočnih praznikih nalepili na vrata Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu. Ali je napravil to nekdo iz hiše ali je akcija drugih nacionalističnih storilcev, je stranskega pomena, važno je to dejanje, ker soupada z naraščanjem nacionalističnih stremeljenj v Avstriji. Pojavljajo se še druge nalepke podpisane z „Nationale Front“, ki ima dunajski sedež. To je sad nacionalističnega hujskanja, ki se na Koroškem osredotoča na slovensko manjšino. Gre torej za „politične bratrance“ koroških nacionalističnih krogov, ki zahtevajo strogo ločevanje šolarjev po narodnosti. Nalepka je le višek vsega, saj nas Slovence spet enkrat označuje kot „tujce“!

V zvezi z močnejšo desnoekstremno propagando pred šolami je tedni dunajski mestni senat zahteval od pravnega ministra Ofnerja, da zaostril zakone za preprečitev takšne neonacistične propagande. Vprašanje je le, kako bo ta minister ukrepal? Proti predsodkom do tujih delavcev sta pred dnevi nastopila tudi ministra Dallinger in Blecha; kdaj bodo nastopili koroški politiki odločno v javnosti?

Sprejeli bomo načrte za bodoče delo

(Nadaljevanje s 1. strani)

škem smo ponovno lahko spoznali, da ima v boju za narodnostno enakopravnost vsesplošna informativna dejavnost izreden pomen. Če hočemo ali ne, dejstvo je, da je večina naših sodeželanov še vedno dezinformirana o naših težnjah in zahtevah; šele zaradi tega tudi uspeva protislovenska kampanja nemškonalističnih sil.

Iz tega spoznanja mora slediti strateška orientacija v našem delu, da se namreč glede izpolnjevanja člena 7 državne pogodbe nič ne bo premaknilo, če srednjeročno ne bomo uspeli predvsem na Koroškem spremeniti javno mnenje glede naših teženj in narodnostnih zahtev!

Pri tem lahko izhajamo iz prepričanja, da zavestno širjenje polsresnic in neresnic o zgodovini, kulturi in boju koroških Slovencev za doseg narodnostne enakopravnosti ne deluje v škodo slovenske narodne skupnosti samo v širši avstrijski in koroški javnosti, temveč tudi med manjšino samo. Prav sredstva javnega obveščanja igrajo pri tem izredno pomembno vlogo.

Čeprav smo, kar se tiče dvojezičnega šolstva, v preteklih mesecih razvili dokaj seriozno informativno dejavnost, in to tudi v nemškem jeziku, je pa treba načelno ugotoviti, da naša organizacija še vedno polaga premalo pазnje na kontinuirano osveščanje in informiranje koroške in avstrijske javnosti o naših težnjah. V ta sklop pa ne spada samo naša informativna dejavnost preko časopisov, brošur itd., temveč naša celotna kulturno- in narodnopolitična dejavnost.

Izhajati je treba iz ocene, da je na Koroškem približno 20 odstotkov prebivalstva razpoloženega bolj ali manj protimanjšinsko. Toda večina samo ne pozna naše zgodovine, naše kulture in naše narodnopolitične dejavnosti in zaradi tega ostaja do nas indiferentna, v trenutkih politične zaostritve pa se izreka proti „ekstremistom na obeh straneh“. Glejano iz

tega zornega kota izhaja torej naša strateška naloga, da v našem političnem delu skušamo z informativno dejavnostjo v najširšem pomenu besede nagovoriti predvsem tisto večino koroškega prebivalstva, ki je a priori do nas indiferentna. Gre za strateško orientacijo ustvaritve pozitivnega javnega mnenja o slovenski narodni skupnosti na Koroškem, pri kateri ima predvsem naša kulturna dejavnost izredno važno mesto. V ta sklop spada tudi založniška dejavnost Drave, umetniška ustvarjalnost naših književnikov in umetnikov, intenzivnejše sodelovanje naših prosvetnih, športnih in drugih društev s sorodnimi društvi večinskega naroda, sodelovanje naše mladinske organizacije z ostalimi mladinskimi skupinami v deželi itd.

Seveda pa taka orientacija odpiranja in sodelovanja z večinskim narodom s ciljem spreminjanja javnega mnenja predpostavlja, da sami vemo, kaj hočemo, da smo sami dobri tolmači naše zgodovine in kulture, naših narodnostnih teženj in zahtev.

Zato bomo morali prav v prihodnjem mandatsnem obdobju posvetiti veliko pažnje izobraževanju nas samih. Naše delo bo toliko bolj uspešno, kolikor bo vsak izmed nas sposoben obrazložiti nemškogovorečemu sosedu naše narodnopolitično hotenje.

Kot osrednja narodna organizacija koroških Slovencev, ki ima na voljo le omejeno število poklicnih sodelavcev in na razpolago le omejena denarna sredstva, moramo za naslednje delovno dobo formulirati realistične in konkretne cilje. Predvsem pa bo treba izboljšati koordinacijo dela v ZSO vključenih organizacij in strokovnih služb, kakor tudi delo z drugo narodno organizacijo NSKS.

O konkretnih delovnih programih bo razpravljala in sklepala občni zbor ZSO 21. 4. 1985.

dr. Marjan Stumr